Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 7 šilingov
mesečna naročnina 25 šilingov
celoletna naročnina 250 šilingov
P. b. b.

LETNIK XL. CELOVEC, PETEK, 4. JANUAR 1985 ŠTEV. 1 (2207)

NOVOLETNO DARILO JUGOSLOVANOM:

V tujino spet brez pologa

Odpravljeni so tudi bencinski boni

Kot „novoletno darilo" je zvezni izvršni svet SFRJ namenil jugoslovanskim državljanom sklep, s katerim je odpravil odlok o plačevanju posebnega dinarskega pologa za potovanja v tujino; obenem pa so bili odpravljeni tudi bencinski boni, tako da je od 1. januarja dalje mogoče kupovati bencin in dizelsko gorivo brez kakšnih omejitev, kar velja tako za domačine kot tudi za inozemce.

Ko so na seji zveznega izvršnega sveta razpravljali o doslej veljavnem odloku o dinarskem pologu, so ugotovili, da je imel ta ukrep pozitivne rezultate. Pri tem so navajali podatke, po katerih se je število potovanj jugoslovanskih državljanov v tujino po uvedbi pologa zmanjšalo za 52,8 odstotka; pa tudi v zadnjem letu, ko je bil odlok že precej omiljen, je bilo število prehodov čez mejo še vedno za okoli 41 odstotkov manjše. Z omejitvijo potovanj v tujino pa se je predvsem zmanjšal tudi znesek dinarjev, ki so jih Jugoslovani prenesli iz države — kar je bil prvenstveni in glavni namen tega ukrepa. V času veljavnosti odloka o dinarskem pologu so bili v Jugoslaviji uvedeni številni gospodarski ukrepi, ki zadevajo tečaj dinarja in pravico občanov do uvoza; s temi ukrepi pa so odpadli vzroki, ki so svoječasno narekovali uvedbo pologa.

Podobno je bilo tudi glede bencinskih bonov: uvedeni ukrepi, predvsem večkratne podražitve, so prispevali k temu, da se je poraba naftnih derivatov stabilizirala in je bila zagotovljena preskrba trga, torej ni več vzrokov, ki bi narekovali nadaljnjo veljavnost odloka o bencinskih bonih.

Sklep o odpravi dinarskega pologa in bencinskih bonov je brez dvoma razveseljiv ukrep — ne le za Jugoslavijo in njene državljane, marveč tudi za druge države, zlasti za sosede in še prav posebno za obmejna območja, kjer je odprta meja naravnost življenjska potreba in vsakdanja praksa. To je bilo dovolj jasno videti in občutiti v minulem obdobju, odkar so veljale omejitve za potovanje Jugoslovanov v tujino: na mah je bil zavrt tudi maloobmejni promet in gospodarstvo v obmejnih področjih Avstrije in Italije, predvsem trgovina, gostinstvo in denarni zavodi, se je čez noč naučilo priznavati in vrednotiti pomen, ki ga ima zanj gost in kupec iz Jugoslavije. Upati je samo, da bo ta izkušnja imela svoje pozitivne posledice tudi zdaj, ko se bo z odpravo dinarskega pologa spet sprostilo pretakanje ljudi, denarja in blaga preko meje. Pri tem pa razširitve v svoječasnem obsegu ni pričakovati — kajti še naprej bo občutiti „omejitve", ki jih je povzročilo zlasti razvrednotenje dinarja.

Za nas zamejske Slovence pa ima odprava dosedanjih omejitev poleg gospodarskega pomena seveda tudi še drugo, namreč narodnopolitično in predvsem kulturno vrednost. Živa in najtesnejša povezava z matičnim narodom je za nas kot manjšino življenjskega pomena, zato iskreno pozdravljamo ukrep, ki je odstranil zadnje ovire na poti medsebojno oplajajočega sodelovanja v duhu enotnega slovenskega kulturnega prostora.

Koroški kulturni dnevi

v znamenju šolske problematike in pomembnih jubilejev

16. Koroški kulturni dnevi so se — kako drugače? — pričeli z razpravo o dvojezični šoli. Pedagogi celovške univerze in sodelavci Slovenskega znanstvenega inštituta so predstavili in tolmačili novi **paket reformnih predlogov za izboljšanje dvojezičnega pouka.** Diskusijski prispevki poslušalcev so pokazali, da je ravno šolsko vprašanje osrednjega pomena za vsak nadaljnji mirni razvoj dežele.

Ostale teme so bile posvečene pomembnim dogodkom v zgodovini slovenske narodne skupnosti na Koroškem. **Prof. dr. Janko Pleterski** in **prof. dr. Norbert Schausberger** sta predavala o **Avstrijski državni pogodbi** in nastanku njenega **sedmega člena.** Vodja Slovenskega znanstvenega inštituta **dr. Avguštin Malle** pa je obravnaval nastanek Spomenice koroških Slovencev pred 30 leti. Na večernem sporedu sta bili v četrtek še otvoritev razstave **znanstvenega inštituta osvobodilne fronte** (predhodnik Inštituta za narodnostna vprašanja, Muzeja ljudske revolucije in Inštituta za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani) ob priliki 40-letnice njegove ustanovitve in odrska predstava **„Kabaret koroških Slovencev"** — pikra parodija na politično prakso v slovenskih organizacijah. Petek pa je bil v celoti posvečen 200-letnici rojstva **Urbana Jarnika** in njegovemu delovanju.

Obširno poročilo najdete na drugi in peti strani.

Mednarodna organizacija z 2,600.000 člani podpira boj za pravice koroških Slovencev

Odločen poziv v obrambo jezika in kulture koroških Slovencev je sprejela in objavila tudi mednarodna federacija učiteljskih združenj (Federation Internationale des Associations d'Instituteurs), ki ima svoj sedež v Parizu ter združuje 33 narodnih organizacij s skupno 2,600.000 člani.

V posebni izjavi omenjena organizacija opozarja, da se je vedno izjavljala za vzgojni sistem, ki je odprt vsem otrokom brez vsake diskriminacije in ki upošteva specifične vzgojne potrebe kulturnih in jezikovnih manjšin. Takemu konceptu pa očitno nasprotuje nemškonacionalna skupina na Koroškem, ki je sprožila referendum za ločevanje otrok v ljudski šoli po jezikovni pripadnosti.

Proti takim načrtom izraža F.I.A.I. svojo globoko zaskrbljenost, ker bi uresničitev teh predlogov povzročila izolacijo in getoizacijo slovenskega jezika in kulture, je rečeno v izjavi. Mednarodna učiteljska organizacija meni, da sedanja ureditev (ki jamči dvojezičen pouk v prvih treh razredih ljudske šole) zagotavlja jezikovne in kulturne pravice avtohtone slovenske manjšine ter pospešuje sporazumevanje med obema etničnima skupinama v deželi.

V tej zvezi F.I.A.I. opozarja na člen 7 avstrijske državne pogodbe, ki jamči manjšinam izobrazbo v njihovih jezikih; omenja pa tudi člen 6, ki Avstrijo obvezuje, da njeni zakoni ne smejo po svoji vsebini ne pri izvajanju povzročiti diskriminacije med njenimi državljani glede na njihovo raso, spol, jezik ali vero. Ob koncu pa mednarodna učiteljska organizacija izraža svoje zaupanje v avstrijsko demokracijo, da bo zajamčila pravice manjšine in s tem ohranila jezikovno in šolsko ravnotežje na Koroškem.

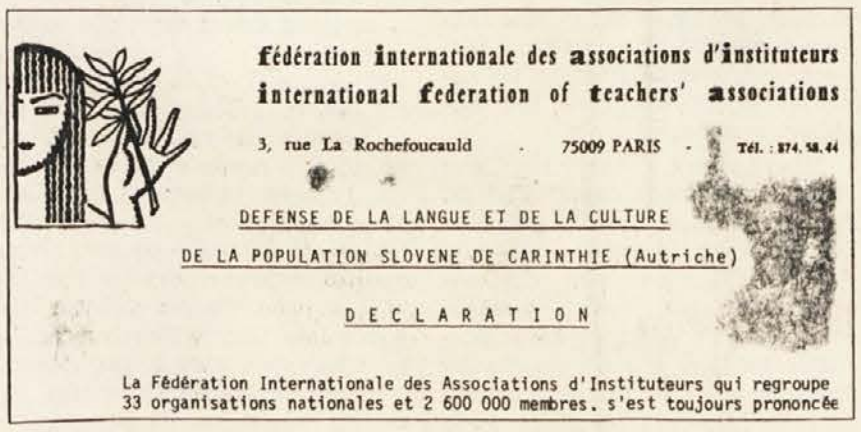

fédération internationale des associations d'instituteurs
international federation of teachers' associations

3, rue La Rochefoucauld · 75009 PARIS · Tél. : 874.58.44

DEFENSE DE LA LANGUE ET DE LA CULTURE
DE LA POPULATION SLOVENE DE CARINTHIE (Autriche)

DECLARATION

La Fédération Internationale des Associations d'Instituteurs qui regroupe 33 organisations nationales et 2 600 000 membres, s'est toujours prononcée

PREBERITE

na strani

2 Varnostni pasovi obvezni tudi v Jugoslaviji

3 Občni zbor SPD „Srce" v Dobrli vasi

4 Panoramski zemljevid — rešitelj koroškega turizma?

5 Predsednik SPZ — pogled na delo v novem letu

7 Zaključki iz javne univerzitetne razprave o skupnem šolstvu

8 Koledar športnih prireditev v letu 1985

Čakajo nas pomembne naloge

V leto 1985 stopamo koroški Slovenci z mešanimi občutki. Ko bomo obhajali obletnice za usodo naše narodne skupnosti tako važnih dogodkov, kot so bili konec druge svetovne vojne pred štiridesetimi leti ter podpis avstrijske državne pogodbe in ustanovitev Zveze slovenskih organizacij na Koroškem pred tridesetimi leti, bomo hkrati bili za naš obstoj zelo pomembno, če ne odločilno bitko za ohranitev in izgraditev dvojezičnega šolstva na južnem Koroškem.

Zgodovinska ironija je, da bomo ravno ob teh obletnicah, ko se bomo dostojno spominjali vseh tistih, ki so s svojim prispevkom bistveno doprinesli k temu, da se je avstrijska republika spet prebudila iz rjavih sanj, morali ugotavljati, da so 40 let po koncu druge svetovne vojne in 30 let po podpisu državne pogodbe naše življenjske narodnostne pravice formalnopravno še vedno le delno uresničene. Pa ne samo to: ravno tiste sile, ki v duhu obletnic zmage nad fašizmom in podpisa avstrijske državne pogodbe sploh ne bi smele obstojati, razvijajo v današnjih dneh najagresivnejšo in najbolj šovinistično gonjo proti slovenski narodni skupnosti v drugi republiki.

Kljub temu lahko ugotovimo, da smo koroški Slovenci s politiko stvarnega informiranja in osveščanja tako koroške in avstrijske kot tudi mednarodne javnosti bistveno prispevali k temu, da široka javnost danes odklanja rasistične zahteve nemškonacionalističnih sil na Koroškem. Vemo da to še ni dovolj, kajti koroške deželnozborske stranke slej ko prej razmišljajo o nekem kompromisu, ki pa bo že po svoji logiki slovenski narodni skupnosti le v škodo in ne v korist.

Zato bomo v letu 1985 načrtno intenzivirali naše delo prav na kompleksnem področju dvojezičnega šolstva — od otroškega varstva preko prijav k dvojezičnemu pouku tja do izgraditve strokovnega združenja pedagoških delavcev.

V našem delu v preteklem letu smo lahko spoznali, da vrsta naših organizacijskih struktur ne ustreza več potrebam časa. Naj omenim le organizacijo načrtnega informiranja, interdisciplinarnega znanstvenega dela in načrtne komunalne politike, strukturo organizacij in ustanov Zveze slovenskih organizacij ipd. Zato naj bo leto 1985 namenjeno tudi notranji organizacijski reformi ZSO, ki bo o teh vprašanjih razpravljala na svojem rednem občnem zboru sredi leta.

V novem letu nas torej čakajo pomembne politične in organizatorične naloge. Lotili se jih bomo pogumno, z zaupanjem v nezlomljivo življenjsko moč našega ljudstva in z odločno voljo, da s podporo demokratičnih sil doma in s pomočjo matičnega naroda dosežemo uresničitev tistih pravic, ki so nam bile pred 30 leti zapisane v državni pogodbi — kot priznanje za delež, ki smo ga pred 40 leti dali za zmago nad fašizmom.

dr. Marjan Sturm
poslevodeči tajnik ZSO

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

vabi na tradicionalni

34. Slovenski ples

v soboto 5. januarja 1985 ob 20. uri v Domu sindikatov (bivši Delavski zbornici) v Celovcu, Bahnhofstraße 44.

Za ples bodo igrali:
- PLANINSKI SEKSTET
- Ansambel ŠOK
- NEW SWING QUARTET in Oto Pestner iz Ljubljane

Vstopnice v predprodaji pri krajevnih prosvetnih društvih, v pisarni SPZ in v knjigarni „Naša knjiga" v Celovcu.
Tokrat je možna tudi rezervacija miz in sicer za društva in organizacije. Rezervacije sprejema tajništvo SPZ telefon (0 42 22) 32 5 94.
Ljubitelji vesele družabnosti prisrčno vabljeni. Odbor

16. KOROŠKI KULTURNI DNEVI:

Dobro stvar braniti se spodobi tudi znanosti

Četrtkov spored je bil posvečen razpravi o manjšinskem šolstvu, zgodovini nastanka državne pogodbe (s posebnim ozirom na sedmi člen) in spomenici koroških Slovencev iz leta 1955. Politično oceno dogodkov preteklega leta pa sta podala predsednika ZSO in NSKS dipl. inž. Feliks Wieser in dr. Matevž Grilc.

Dr. Vladimir Wakounig in **dr. Manfred Moser** (delovna skupina za narodnostna vprašanja na Univerzi za izobraževalne vede v Celovcu) ter **Teodor Domej** (Slovenski znanstveni inštitut) so predavali o (novem) šolskem modelu za narodnostno mešano ozemlje Koroške. Prvi je utemeljil interes celovške univerze na pozitivni rešitvi šolskega vprašanja: ob svoji ustanovitvi je le-ta dobila tudi posebno naročilo za koroško regijo, tako da je aktivno poseganje v razpravo o dvojezičnem šolstvu vsekakor naloga univerzitetnih strokovnjakov. Nato je razložil strukturni koncept za nov šolski model, ki ga je delovna skupina na univerzi pred kratkim predstavila javnosti. Dr. Moser je navzoče pozval, naj ne zaupajo preveč znanosti, saj le-ta ni nobeno zlato tele, ki bi prinašalo rešitev problemov. Znanost in strokovnjaki so lahko le v pomoč tistim, ki se sami aktivno borijo za dosego svojih pravic; znanstvene razprave in ocene strokovnih komisij nikakor ne morejo biti nadomestilo za politični boj. Teodor Domej je v svojih izvajanjih ponakazal zgodovino ločevanja šol na Koroškem od časov monarhije naprej. Pri tem je ugotovil, da se načrt za asimilacijo koroških Slovencev – izoblikovan že v prejšnjem stoletju in namenjen cementiranju ekonomskega statusa in vplivnosti koroškega (nemškonacionalnega) meščanstva – tudi dandanes opira v glavnem na ponemčevanje v šoli. Takemu namenu je v času monarhije in prve republike najbolj odgovarjala utrakvistična šola (v monarhiji kombinirana z raznimi variantami ločitve). Za ločeno šolo na Koroškem velja, tako Domej, da se je pojavljala vedno v obdobjih ostrega narodnostnega boja in da je ena izmed njegovih pojavnih oblik.

Dr. Vladimir Wakounig, dr. Manfred Moser, dr. Avguštin Malle in Teodor Domej so razložili in utemeljili šolski model za dvojezično ozemlje.

... NI DRUGE ALTERNATIVE KAKOR PA SODELOVANJE VSEH SIL!

Tako je nakazal predsednik ZSO dipl. inž. Feliks Wieser edino smotrno pot v nadaljevanju skupnega boja za izoblikovanje dvojezičnega pouka in proti ločevanju šol. Po 30 letih svojega obstoja da druga avstrijska republika ni bila zmožna izpolniti Slovencem zagotovljene pravice. Zaznavna je celo zaostrtitev: avstrijske oblasti obnavljajo procese proti Slovencem, in tudi novi procesi (Inzko, Waldstein!) so izraz za ozkotirnost pristojnih mest. Wieser: „Avstrija je bolj mačehovska do nas kot pa monarhija!"

Spričo eskalacije gibanj, kot so ekološko, mirovno ali žensko gibanje, je treba po njegovem mnenju ujeti pravi korak z razvojem tudi v slovenskih organizacijah. Sodelovanje vseh svetovnonazorskih sil – socialistov, komunistov, kelovcev in neopredeljenih –, kakor je v veljavi tudi v ZSO, bo imelo odločilen pomen v demokratičnem boju koroških Slovencev tako v šolskem vprašanju kakor tudi za dosego drugih, do zdaj neizpolnjenih določil sedmega člena Avstrijske državne pogodbe. Pri teh prizadevanjih pa bo bolj kakor pa doslej važno sodelovanje nemškogovorečih demokratično usmerjenih sodeželanov. To dejstvo se je izkazalo že v „Komiteju za obrambo dvojezične šole", ki je „zajel vso politično širino in vse sile, ki so hotele sodelovati. Če je kdo stal ob robu, se ne sme pritoževati." (Wieser).

Predsednik Narodnega sveta dr. Matevž Grilc je v zvezi z razpravo o dvojezičnem šolstvu dejal, da je vsak vsebinski kompromis za slovensko narodno skupnost nesprejemljiv, saj bi šel samo na njen račun. Toda prej ko slej grozi tudi nevarnost nekakšnega teritorialnega kompromisa. Kot pozitivne posledice diskusije o šolstvu pa lahko beležimo, tako Grilc, zadržanje Cerkve, angažma univerzitetnih strokovnjakov in dejstvo, da se vse več mladine iz vseh svetovnonazorskih taborov priključuje zahtevam Slovencev.

O letu 1985 sta oba predsednika dejala, da bo v središču prizadevanj boj za – po 30 letih še vedno neizpolnjena – določila sedmega člena ADP. Oba sta v svojih izvajanjih pozdravila tudi odpravo depozita.

AVSTRIJA IMA V SVOJIH ROKAH KLJUČ DO SRCA VSEH JUGOSLOVANOV

To so bile zaključne besede v referatu dr. Janka Pleterskega. S tem je mislil Avstrijsko državno pogodbo in njen sedmi člen, ki vsebuje konkretna navodila za zaščito slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji. Pleterski je začel svojo razlago nastanka sedmega člena ADP pri osvobodilnem boju slovenskega naroda in programatskih izjavah vodstva OF glede slovenskih zamejskih območij in prizadevanj za zedinjenje vseh Slovencev v eni državi. Temu nasprotne so bile predstave Angležev, ki so bili že od izbruha vojne proti Jugoslaviji naprej za tiste meje kakor so obstajale leta 1941. Da pa je bilo mejno vprašanje po koncu druge svetovne vojne še popolnoma odprto, dokazujejo avstrijske ozemeljske zahteve glede področja slovenske Štajerske. Zahteve Jugoslavije po korekturi koroških meja so bile vsekakor upravičene.

Zelo zanimiv v svojem prikazu nastanka sedmega člena je bil dr. Norbert Schausberger s celovške univerze. Po njegovih izvajanjih Avstrijci jugoslovanskih ozemeljskih zahtev niso jemali tako resno, interpretirali so jih zgolj kot maksimalne zahteve. V prvih pogajanjih takoj po vojni je postalo tudi bolj ali manj jasno, da Sovjetska zveza – zaveznica nove Jugoslavije – na rešitvi vprašanja avstrijskih južnih meja ni bila v tolikšni meri zainteresirana kakor pa na ureditvi vprašanja nemške lastnine v Avstriji, saj je zadnjo terjala zase kot vojno odškodnino. Vsekakor pa je njena vloga bila odločilna pri nastanku državne pogodbe in posebej še sedmega člena, saj je kot državazaveznica podpirala jugoslovansko zahtevo po priključitvi koroškega dvojezičnega ozemlja vse do junija 1949 in je tudi potem še v nadaljnjih pogajanjih dosledno izterjala nekatera važna določila v državni pogodbi. Ostale tri velesile so se vsem jugoslovanskim zahtevam in pozneje tudi predlogom glede manjšinske zaščite zoperstavljale. Angleži so v bistvu na pogajanjih zastopali avstrijske želje (Avstrija je smatrala takrat obstoječa ustavno-zakonska in senžermenska manjšinska določila kot zadostno manjšinsko zaščito). Američani pa so potek pogajanj zavlačevali, saj se nič niso navduševali za pogajanja s Sovjeti (to velja za čas hladne vojne, pozneje – po ustanovitvi NATO v letu 1949 – pa niso hoteli opustiti svojega vplivnega področja v Avstriji). Podpis državne pogodbe leta 1955 je bil navsezadnje le omogočen zaradi popuščanja mednarodne napetosti, a tudi po zaslugi sovjetske iniciativnosti v tem vprašanju (SZ je terjala za Avstrijo status nevtralnosti).

VAŽNO ZA AVTOMOBILISTE:

Odslej varnostni pasovi obvezni tudi v Jugoslaviji

Z novim letom je začel v Jugoslaviji veljati predpis, po katerem so za osebne avtomobile in druga podobna vozila obvezni varnostni pasovi. Ker ta predpis enako velja za domačine kakor tudi za inozemce, objavljamo nekaj tozadevnih podrobnosti.

V bistvu gre za zakon o temeljih varnosti cestnega prometa, ki je bil sprejet že pred sedmimi leti, vendar je sedaj začelo veljati določilo, ki predpisuje obvezno uporabo varnostnih pasov v osebnih avtomobilih, kombijih, avtobusih in drugih podobnih vozilih, kjer so taki pasovi montirani. Po tem določilu morata voznik in oseba, ki se vozi z njim na sprednjem sedežu, obvezno uporabljati varnostni pas, torej biti z njim privezana, dokler vozi vozilo v prometu na javni cesti. Če se potnika na sprednjih sedežih, kjer so vgrajeni varnostni pasovi, ne privežeta, kršita predpis in se s tem izpostavita kaznovanju. Varnostni organ, ki ugotovi tak prekršek, bo na licu mesta izterjal globo v znesku 100 dinarjev. V primeru, da bi neupoštevanje predpisa o obvezni uporabi varnostnih pasov predstavljalo nevarnost za promet ali povzročilo prometno nezgodo, pa kazen znaša od 200 do 500 dinarjev.

Kakor že povedano, velja predpis o obvezni uporabi varnostnih pasov brez izjeme tako za domačine kakor tudi za tujce. V pristojnih krogih napovedujejo, da bodo varnostni organi, torej miličniki, pri izvajanju teh določil „primerno strogi".

Pogodbeni dolgovi Avstrije so stari že dolga desetletja

Letos bomo obhajali štiridesetletnico zmage nad fašizmom in obnove demokratične Avstrije, hkrati pa tudi tridesetletnico podpisa državne pogodbe, s katero je Avstrija tudi formalno postala neodvisna suverena država. Vsa ta desetletja pa je trajalo, da so se pristojna mesta v naši državi končno začela zavedati obveznosti, ki jih nalaga Avstriji državna pogodba glede odnosa do nacizma in neonacizma.

Posebno v členu 9 so te obveznosti točno določene in Avstrija se je obvezala, da bo na svojem ozemlju prepovedala sleherno dejavnost, ki bi vsebovala nacistično miselnost. Kljub temu pa smo v zadnjih desetletjih vedno spet doživljali najrazličnejše pojave starega in novega nacizma, ne da bi bile pristojne oblasti primerno ukrepale. Protesti antifašističnih sil navadno niso predrli zidu formalizma, za katerim so se zabarikadirali čuvarji pravnega reda. To uradno kršenje določil državne pogodbe je omogočilo očitno zlorabljanje demokracije tudi krogom, o katerih nihče ne dvomi, da so v duhovnem sorodstvu z nacistično ideologijo; posebno izzivalni primeri take zlorabe so bili razni volilni nastopi.

Zadnji tak primer so bile visokošolske volitve leta 1981, pri katerih so oblasti proti vsem svarilom in protestom dovolile kandidirati tudi skupini, ki splošno velja za neonacistično. Takrat so napredne študentske organizacije ubrale pravno pot in po treh letih končno beležijo prvi uspeh: Ustavno sodišče je v začasni odločitvi sklenilo proučiti, ali kandidiranje skupin, ki veljajo za neonacistične, sploh odgovarja ustavnim določilom. Ker se najvišje sodišče pri svoji odločitvi izrecno sklicuje na člen 9 državne pogodbe, bi njegov sklep lahko imel daljnosežne posledice, kajti sedanji volilni red v Avstriji tudi na vseh drugih ravneh nikjer ne upošteva obveznosti, ki jih tozadevno nalaga državna pogodba.

Ali bo 40 let po zmagi nad fašizmom in 30 let po podpisu državne pogodbe torej le prišlo tako daleč, da bo Avstrija končno začela resno jemati svoje pogodbene dolžnosti? Pri tem pa njen tozadevni dolg ne izvira samo iz devetega, temveč tudi iz sedmega člena državne pogodbe.

Demokracija v logu

V zvezi z dogodki okoli elektrarne Hainburg objavljamo tokrat zapis, ki sta ga nam poslali študentki Martina Ogris in Helena Verdel – očividki, ki sta obiskali log pri Stopfenreuthu, kjer sta sodoživljali tamkajšnje dogajanje.

Uredništvo

V logu pri Stopfenreuthu se potepajo ekstremistični študentje najrazličnejših barv, ki jih plačuje Gadafi in ki se tam zabavajo na račun naših delavcev in politikov. Vestne policaje napadajo z vejami in fotoaparati ter jih spravljajo ob živce s prepevanjem državne himne ...

Tako vsaj trdijo na uradnih mestih. In ne samo to. Trdijo, da potrebujemo za uspešen gospodarski razvoj še več električnega toka in da je ena najboljših oblik proizvajanja le-tega vodna elektrarna.

Odkrili so svoje zeleno srce, a na žalost na račun zadnjega neprizadetega ekološkega sistema te vrste (ob robu povedano: ta sistem je zaščiten tudi z mednarodnimi pogodbami, ki jih sedaj kršijo z uničevanjem loga). Trdijo, da bodo neposredno prizadeli le del loga, dejstvo pa je, da se bo vodna gladina znižala za več metrov, kar pomeni, da bo poginil tudi ostali del loga ter bo prizadet ves rastlinski in živalski svet, s tem seveda tudi kmetijstvo, čebelarstvo itd. Domačini se tega zavedajo, zato aktivno podpirajo demonstrante, pa ne samo z neobveznim nasmeškom, temveč z jedačo in pijačo, s spalnimi vrečami, s slamo, z odejami, s prevoznimi sredstvi in drugimi potrebščinami.

Varovalcem narave očitajo, da nočejo videti problema delovnih mest, pri tem pa zvito zamolčijo, da so prav ti izdelali alternativne koncepte, kako bi lahko zaščitili tako naravo kot tudi delovna mesta. Ni namreč vprašanje „Hainburg ali nič", temveč „Hainburg ali kje drugje" — npr. elektrarna Dunaj, ki jo znanstveniki celo priporočajo, ker bi bila Družba donavskih elektrarn v primeru gradnje dunajske elektrarne prisiljena, da hkrati očitsti Donavo.

Zagovornike elektrarne Hainburg baje skrbi preskrba s tokom. Slučajno pa smo pred tedni izvedeli, da imamo tega še preveč, in sicer toliko, da celo v slovenskem tisku objavljajo reklamo za električni tok. Delavce hujskajo proti študentom, češ, da jim morajo s svojimi davki plačevati študij (60 do 65 tisoč šilingov na leto); sramežljivo pa zamolčijo, da z istimi davki plačujejo tudi politike, ki mesečno stanejo dva- do trikrat več in to ne samo 14-krat na leto.

Pravijo, da varovalci narave ogrožajo delovna mesta. So morda oni bili tisti, ki so v minulih letih zracionalizirali veliko število delovnih mest in s tem povečali brezposelnost? Toka nam še ni zmanjkalo, delovnih mest pa že kar precej.

Na vse načine skušajo napraviti vtis, da log pri Stopfenreuthu zasedajo sami poklicni demonstranti, ekstremisti, leni študentje, naivni idealisti, ki nimajo pojma o teh stvareh. Dejansko pa je med demonstranti veliko število priznanih znanstvenikov najrazličnejših naravoslovnih ved, ki dobro vedo, kam pes taco moli. Kdo od tistih, ki odločajo o teh vprašanjih (Sinowatz, Benya, Blecha, Brezovsky) lahko trdi o sebi, da je strokovnjak? A koliko zaleže pri politikih beseda znanstvenikov, smo Slovenci že sami izkusili.

Pa še nekaj ne odgovarja resnici: Rekli so, da bodo varovalce narave „prepričevali" in da ne bo prišlo do nasilja. Njihov način „prepričevanja" smo v sredo 19. decembra občutili na lastni koži. O vojaški organiziranosti med nami ne more biti govora; nasprotno, osupli smo morali spoznati, da smo bili zelo lahkoverni. Iz vseh strani so prišli demonstranti na kraj, kjer so z motornimi žagami podirali drevesa. Nekaj metrov pred policijskim kordonom smo se vsedli na tla in začeli peti avstrijsko himno. Iz kordona se je izločila skupina policajev s čeladami, pendreki in psi, približali so se in začeli udrihati po nas, ki smo peli himno. Marsikateremu so ob teh prizorih privrele solze ogorčenja in prizadetosti. Iz poročil pa smo potem zvedeli, da se je policija samo branila — koga ali česa, menda ne himne.

Namen te akcije je bil predvsem demonstrirati moč, s katero so hoteli demonstrante demoralizirati. To potrjuje tudi dejstvo, da so namesto poseke za zaščitni plot dejansko iztrebili površino v velikosti nogometnega igrišča, kar je brez vsakega smisla in koristi. Časnikarji in fotografi baje iz varnostnih razlogov niso smeli na kraj dogajanja, nekatere pa so prav iz tega „razloga" pretepali ali jim vsaj uničili filme.

Še isti večer so zagovorniki elektrarne Hainburg dobili odgovor široke javnosti: na demonstraciji na Dunaju se je zbralo okrog 30.000 ljudi, čeprav ni bila dolgoročno pripravljena. S klici „Za ljudsko glasovanje" so dali duška svojemu ogorčenju. Za mnoge Hainburg danes ni več samo ekološko vprašanje, ampak je postal vprašanje verodostojnosti demokracije. Ali bomo v bodoče živeli v državi, kjer bomo imeli možnost dejanskega soodločanja — ali pa bomo imeli „demokracijo ovac", ki bodo vsakih toliko let smele izbirati, kdo jih bo naprej vodil za nos. Ljudskemu glasovanju oziroma odločitvi vrhovnih sodišč pa se bodo seveda uklonili tudi varovalci narave.

Občni zbor SPD „Srce“ v Dobrli vasi

Slovensko prosvetno društvo „Srce“ v Dobrli vasi je konec minulega leta (16. 12. 1984) izvedlo svoj občni zbor. Svoje člane je vabilo v dvorano tamošnjega Narodnega doma, kjer je odbor podal obračun svojega dela v minuli mandatni dobi. Iz poročil, ki sta jih podala predsednik Tine Wastl in tajnik Martin Pandel, je bilo razvidno, da je društvo delovalo uspešno, vendar se je srečavalo tudi s težavami.

Tako je predsednik Wastl med drugim izrazil svojo zaskrbljenost nad trenutno kampanjo za spremembo oz. odpravo skupnega dvojezičnega pouka. Udeležence občnega zbora je seznanil o tem, da je društvo s tem v zvezi naslovilo protestno pismo zveznemu kanclerju Sinowtzu in deželnemu glavarju Wagnerju in tem potom uradnim forumom zveze in dežele dalo na znanje, da društvo podpira stališče osrednjih političnih organizacij koroških Slovencev, ki zavračata sleherno spremembo zakona o dvojezičnem pouku na Koroškem. Wastl pa je izrazil še svojo zaskrbljenost nad tem, da je v društvu prenehala delovati folklorna skupina; izrazil pa je upanje, da bo kmalu spet prišlo do obnove te dejavnosti. Predsednik je tudi opozoril, da je glavna naloga društva v tem, da skrbi za ohranitev slovenskega jezika v svojem kraju. Z veseljem je ugotovil, da društveni pevski zbor deluje že osmo leto in da je v zadnjem letu bila obnovljena odrska dejavnost. Posebno je Wastl nakazal na sodelovanje z drugimi društvi, da so celo navezali stike z zborom na Finskem. Kar zadeva sodelovanje z društvi večinskega naroda v občini, pa je postavil vprašanje, ali je taka oblika sodelovanja (prireditev „Dober večer, sosed“) še upravičena, ko pa s strani večine ni bilo pokazane tiste dobre volje, kot jo v tem oziru prakticira slovensko društvo.

Tajnik Martin Pandel je svoje poročilo podal v obliki fotodokumentacije. Tako so delegati občnega zbora na osnovi barvnih diapozitivov videli, prireditve in akcije, ki jih je društvo izvedlo v času od zadnjega občnega zbora. Dokumentacija je bila podkrepljena tudi s statističnimi podatki iz katerih je bilo razvidno, da je društvo imelo v tem času 58 prireditev. Uresničilo pa je tudi druge načrte, kot na primer nabavo noš za pevski zbor. Na tem področju je posebej bila aktivna Micka Perč, kateri je odbor izrekel posebno priznanje za odlično vodenje blagajne oz. zbiranje sredstev za nakup ustreznega blaga. Ljudmila Šturm je poročala o delu z otroško skupino; z le-to je v tem času izvedla 15 nastopov. Skupina trenutno šteje 25 otrok, kar je za bodočnost društva zelo pomembno. Društvo je uredilo tudi svojo knjižnico, žal pa še ni uspelo, da bi več ljudi segalo po slovenski knjigi.

V diskusiji, ki je sledila poročilom, je bilo ugotovljeno, da je društvo delovalo dobro, sicer pa so diskutanti bili mnenja, da bi o tem moralo zvedeti več ljudi obeh jezikov v deželi, zato bo v bodoče treba posvetiti več pozornosti poročanju o društvenem delu v javnih občilih. V diskusijo je posegel tudi zastopnik SPZ, tajnik dr. Janko Malle, ki je pohvalil delovanje društva „Srce“. Ob tej priložnosti pa je nakazal tudi nekatere možnosti za nove oblike društvenega dela, zlasti na javne razprave o raznih kulturnih vprašanjih, izraznem plesu, tečaje za gledališko dejavnost in drugo.

Za predsednika SPD „Srce“ je ponovno bil izvoljen Tine Wastl, podpredsednik je postal Martin Pandel, medtem ko je za novega tajnika bil izvoljen Miha Pasterk. V ožji in širši odbor so bili izvoljeni še Olga Žužek, Jozej Hašej, Franc Božič, Jozej Prunč, Helmut Smolnik, Franc Podrečnik, Ljudmila Šturm, Andrej Šturm in drugi.

10-letnica KSŠ v Gradcu

Klub slovenskih študentov v Gradcu je slavil 10-letnico obstoja. Za to priložnost so v klubskih prostorih (na sedežu v Mondscheingasse 9) priredili majhno jubilejno svečanost, na katero so vabili študentje in nekaj gostov. Med njimi so bili tajnik SPZ dr. Janko Malle, tajnik NSKS dr. Franc Wedenig, predstavniki jugoslovanskega generalnega konzulata v Gradcu in mariborske univerze.

Predsednik Kluba slovenskih študentov v Gradcu Toni Reichmann je v svojem slavnostnem govoru naglasil pomen delovanja slovenskega študentskega združenja v Gradcu, katerega glavna naloga je povezanost med študenti v Gradcu in vzdrževanje stikov s slovenskimi kulturnimi in političnimi organizacijami na Koroškem. Tako KSŠ v Gradcu goji redne stike s Koroško in zasleduje politično dogajanje v naši deželi, zlasti kar zadeva našo narodno skupnost. Zato se je klub tudi aktivno vključil v priprave za demonstracije proti ukinitvi sedanje šolske ureditve na dvojezičnem ozemlju. Reichmann je ob tej priložnosti apeliral na obe slovenski politični organizaciji, naj v borbi za uresničitev člena sedem avstrijske državne pogodbe in vseh narodno političnih zadevah gresta skupno pot. Reichmann je ob tej priložnosti izrazil tudi svojo zaskrbljenost zaradi polemike, ki je nastala po uspešni demonstraciji v Celovcu, ker take stvari ne prispevajo združevanju moči, ampak obratno.

Kulturni spored je izvedla jazz-skupina graških študentov, ki je ob tej priložnosti prvič nastopila v javnosti in s svojim igranjem navdušila občinstvo. Po zaključku proslave so se študentje in gostje zadržali še v prijetni družabnosti.

Čestitkam, ki jih KSŠ v Gradcu sprejema ob svoji 10-letnici obstoja, se pridružuje tudi Slovenski vestnik.

Izšla je gramofonska plošča KPPZ

Med številnimi knjigami in drugimi edicijami, ki jih je Založba Drava izdala ob koncu preteklega leta, je tudi gramofonska plošča Koroškega partizanskega pevskega zbora. S tem so ljubitelji partizanske in borbene pesmi dobili prave bisere pesmi, ki so nastale v času borbe za enakopravnost delavstva in v času NOB, ko je šlo za obstoj slovenskega in drugih narodov, katerim je fašizem napovedal smrt.

Pri novi plošči Koroškega partizanskega pevskega zbora gre za posnetke 18 pesmi, kar pomeni program celovečernega koncerta. Tak je tudi izbor pesmi, ki jih je dirigent prof. Branko Čepin uvrstil med posnetke. Tako ima poslušalec na voljo prerez mednarodnih, domačih oz. slovenskih delavskih in borbenih pesmi. Med njimi najdemo najbolj znane skladbe kot so Bratje le k soncu svobodi, Internacionala, Bohor je vstal, Hej tovariši, Die Moorsoldaten, Hej brigade, Naša vojska, Zakaj sem partizan, Prešernovo Zdravljico in druge. Torej za same popularne pesmi, ki pri poslušalcu vedno znova izzovejo navdušenje. Pa ne le zaradi melodioznosti skladb, ampak tudi zaradi globoke izpovedne vsebine besedil pesmi, ki so že v času delavskih uporov in protifašistične borbe vlivale pogum zatiranim, da so se združevali v borbi proti krivici in prav s to pesmijo prišli do zmage nad nacifašizmom, ki je tudi nam koroškim Slovencem povzročil trpljenje in številne smrtne žrtve.

Da pri posnetkih gre za kvalitetne izvedbe skladb, tu ni treba posebej naglašati. Kvaliteta zbora je našim rojakom znana, za tonske posnetke pa se je zbor še posebej temeljito pripravil. Zato je predsednik KPPZ Lipej Kolenik ob predstavitvi plošče izrekel posebno zahvalo vsem, ki so omogočili njen izid, seveda v prvi vrsti pevkam in pevcem ter tistim, ki so dali finančno podporo.

Mi pa bomo zbor podprli s tem, da bomo ploščo kupili pri Založbi Drava, ki ploščo prodaja po ugodni ceni, ki za izvod znaša 130 šilingov.

„Jaz nisem človek, jaz sem šef!“

EVGEN NE NAJDE ČLOVEKA

Nekaj povsem novega smo videli na premieri igre Tankreda Dorsta „Evgen“, najnovejšemu komadu „Odra mladje“ Koroške dijaške zveze. Gre za odlično prepletanje različnih pripovednih in izraznih elementov. Utripajoča moderna glasba postaja zadnje čase eden izmed vse bolj priljubljenih takih elementov, vendar v tem komadu nikakor ni v nasprotju z drugimi sestavinami igre, na primer s stalno ponavljajočo se kitaro in pripovedovanjem pevca. Domače narečje, nič kaj olepšano naših neizbežnih (?) germanizmov, je ravno tako vpleteno kakor nekaj stavkov nemškega teksta.

Evgen — to je človek, ki išče človeka. Naravnega, pristnega, nepokvarjenega človeka. Dokaj težka zadeva. Ne najde ga pri domačinih, ki so nezaupni do tujca. Tako pač hodi naprej in išče: na turistični ekskurziji, pri deželnem glavarju, v poročevalni instituciji . . . Vse bolj mora spoznati, da „svojega“ človeka ne najde, da ljudje nimajo pravih življenjskih vrednot (šef policije npr. ni človek, ampak šef!). Njegovo iskanje pa postane sumljivo: najprej policiji, potem sodniku in navsezadnje psihiatriji, ki mu kar takoj ugotovi njegovo obolenje ter mu zapiše ustrezno terapijo — delo v tovarni. Toda človek v tej tovarni ni več človek, prej že avtomat, ki mehanično in apatično opravlja svoj posel. Razočarani Evgen zgine ali umre. O končni pogrebni slovesnosti ni mogoče reči, ali so ga svečeniki z mističnim obredom proslavili ali so hoteli napraviti zmago okolja nad njim še bolj častitljivo. Morda oboje? Vsekakor pa to še ni bil konec. Evgen pride nazaj. Igra se nadaljuje (konča) s prvo sceno. Krog je zaključen. Krog brez izhoda? Režiserju Marjanu Stickerju je (ob mentorstvu Franceta Končana) s komadom „Evgen“ spričo koroške odrske prakse sigurno uspel majcen „eksperiment“. Videti je bilo, da je velika pozornost bila posvečena tudi telesnemu izražanju, kar je dobro dopolnilo glasbeno kuliso in svetlobne variacije. Vpletanje koroške slovenske problematike pa se ni prav posrečilo, saj je bil komad kot tak že dovolj zahteven.

Igrali so: Pepe Kropiunik, Karl Kassl, Rezka Kanzian, Milan Mikel, Bojan Grilc, Nada Tratar, Kristijana Grilc; glasbo sta izvajala Jozi Sticker in Aleksander Černut, za tehniko pa je bil odgovoren Miha Dolinšek.

OB IZIDU PESNIŠKE ZBIRKE H. GASSNERJA

Hrvaška poezija iz Gradiščanske

Umetnost slovanskih manjšin v Avstriji, posebno literarna, je tudi po drugi svetovni vojni še dolga leta hirala v tradicionalističnih oblikah, vsebinsko pa stala pod vplivom strogo krščanskega pojmovanja življenja in njegovih posledic. To je veljalo za umetnost koroških Slovencev prav tako kot za umetnost gradiščanskih Hrvatov. Imena nove generacije slovenskih pisateljev in pesnikov na Koroškem, ki so s to tradicijo končali, so nam znana: Lipuš, Polanšek in Messner na strani proze, Januš, Kokot in kot pars pro toto za še mlajšo generacijo, Haderlapova so znani tudi preko koroških meja.

Podobnim tendencam smo priča tudi pri gradiščanskih Hrvatih: 28-letni Herbert Gassner, po poklicu sodnik v Železnem, hkrati aktiven prosvetaš in političen zastopnik svoje narodne skupnosti, je pred nedavnim izdal zbirko pesmi pod naslovom „Ledolomac“, ki priča o svežem duhu med mlado generacijo hrvaških literatov v Avstriji.

Gassnerjeve pesmi imajo kot motiv zlasti življenje in usodo posameznika v družbi — in to tako v avstrijskem kot tudi svetovnem merilu — pa tudi usodo posameznika kot pripadnika narodnostne manjšine in usodo hrvaške manjšine v Avstriji kot takšne. Pri vseh vsebinskih kategorijah je opazna pesnikova želja po lastnem, današnjemu času ustreznemu poetičnemu slogu, ki se jasno distancira in razlikuje od starih vzorov (Miloradić, Blazović), vendar je tudi tu prisotna nacionalna kontinuiteta: zavzemanje za narodnostno identiteto, ki pa se mora danes drugače izražati kot so jo pesniki pred nekaj desetletji. Sloveča takoimenovana „slovanska melanholija“ je Gassnerjevim pesmim povsem tuja; kjer realistično opisuje usodo svoje narodne skupnosti je skoraj komentator, včasih se poslužuje ironije, redkokdaj cinizma. Obup — kako pesnik narodne manjšine ne bi obupal ob svoji usodi in usodi svojega ljudstva v Avstriji? — je le zelo rezervirano prisoten npr. v svojem „Dijalogu“, namenjenem Hrvatom na Gradiščanskem: „1971 — 9 % / 1981 — 7,1 % / 2001 — 0 %?“. Toda ne samo obup se izraža v Gassnerjevih refleksijah o usodi svojega ljudstva: tudi cela vrsta agresije je zajeta v njegovih pesmih, ne samo do narodnega sovražnika, marveč tudi do pomanjkljivosti svojih tovarišev; Pesem „Hrvati v Gradišču“ se začne npr. s sledečimi stihi: „vi plačljivi depresivci / vi neudlučni fatalisti / vi v sebe povlačeni sitničari / . . . “. Ta sicer zelo resni obračun z določenimi tendencami, ki so prisotne pri vseh vodstvih manjšin, pa hkrati priča o precejšnjem oblikovnem vplivu nemške poezije poznejših šestdesetih let našega stoletja — v tem primeru posebno Handkejeve „Publikumsbeschimpfung“ — kar pa ni čudno, če pomislimo na geografsko bližino Dunaja, kjer je Gassner tudi študiral. Prav tako taka tendenca tudi ni škodljiva, če se je pesnik zaveda in mu ne postane manija. Tega strahu pa pri Gassnerju ni treba imeti, saj dokaže v drugih pesmih, da je samozavestno stopal na svojo pot in se je tudi vsebinsko izkazal ne samo kot regionalni komentator svojega prostora ali ekshibicionist svoje notranjosti, marveč seže v določenih pesmih daleč preko individualistično-regionalističnega opisovanja čustev in dogajanj, prav posebno v svoji hommagi na Majakovskega, morda najbolj uspela pesem v tej zbirki.

Zbirka „Ledolomac“, ki jo je opremil naš rojak Karel Vouk, je izšla pri dunajski založbi „Literas“, priporočamo tudi slovenskim ljubiteljem in bralcem poezije, saj se ukvarja s podobno problematiko, ki jo kot pripadniki narodnostne manjšine tudi sami občutimo oz. kot vsaka poezija odpira hkrati horicont v našo notranjost. Po nekaj pesmih pa nam je razumljiva tudi hrvaščina, če ne drugače pa sigurno ob uporabi slovensko hrvaškega slovarja.

fra-ter

Nonča vas: Slovo od Štefana Trampuša

Ko smo se pred kratkim poslavljali od leta 1984, se je za vedno poslovil od nas tudi nam vsem znani podjetnik in kulturo-politični delavec naše občine Štefan Trampuš. Bil je to mož izredne veličine in neumorne zagnanosti ter pionir pri izgradnji podjetij, ki so dajala kruh domačemu človeku. Vest o njegovi smrti nas je vse globoko prizadela.

Pokojni Štefan Trampuš je izhajal iz znane in zavedne Božičeve družine iz Doba. V zadnji vojni je bil tudi on „po sili" vojak in moral služiti vojsko za tuje osvajalne interese. Ob koncu vojne se je mladi Štefan vrnil domov kot težki vojni invalid, kar je pomenilo veliko breme za nadaljnjo življenjsko pot. Kaj pomeni biti invalid, ve samo tisti, ki to občuti na lastni koži. Treba je trdne volje, da preboliš tegobe in da se uveljaviš v človeški družbi. Te železne volje pokojnemu Štefanu ni nikoli manjkalo. Odločil se je za lesni poklic žagarstva. V najem je vzel žago in dobro gospodaril. S trdim delom si je pridobil toliko denarja, da je kupil zemljišče in si zgradil lastni žagarski obrat, ki je omogočil delo in kruh mnogim domačinom. Obrat se je hitro razširil in Štefan Trampuš je bil ponosen na sadove svojega dela. Da, imel je železno ustvarjalno voljo. Zadal si je nalogo razširiti svoje podjetje in ustanoviti še druga podjetja, ki bodo dajala zaslužek še več ljudem v domačem kraju. S polno paro se je zagnal v uresničevanje zamisli gradnje tovarne „Gorenje" v našem kraju, kar pa na veliko nesrečo ni uspelo. Razni hujskači so to znali preprečiti. Štefan Trampuš ni mogel verjeti, da še obstojajo tako zabiti ljudje, ki kljub koristim za občino, niso bili pripravljeni ustanoviti podjetje, ki bi dajalo zaslužek občanom in ne nazadnje tudi občinski blagajni. Po tej butalščini koroških nacionalistov, se je Štefan Trampuš še bolj zagrizel v delo in tudi uspel. Znal je prepričati domačine, da so kupili tovarno Payrhammer (proizvodnja rokavic), ki je tako prišla v last skupnosti delničarjev kot mešana družba Topšport. Koliko skrbi in dela je bilo treba vložiti v realizacijo tega projekta, vesta le on in njegova izredno sposobna žena Marija, ki ni le vodila žage, temveč tudi tovarno rokavic. Podjetnost obeh je bila neizmerna in to vse v dobrobit naše narodne skupnosti. Tako je tudi po zelo nizki ceni, sporazumno s svojimi brati, prodal zemljišče Zvezi slovenskih zadrug, na katerem danes stoji naša mogočna zadruga in tako omogočil sodobne razvojne možnosti le-te. Ob vsem tem velikem delu za skupnost, pa se ni razdajal samo za gospodarsko vzajemnost, temveč tudi za prosvetno dejavnost in komunalno politiko v občini, kjer je bil vrsto let občinski odbornik Enotne liste, kateri je načeloval in ji dal dejanski pečat naslova te liste. Znal je nagovoriti človeka in ga prepričati za dobro stvar. Povsod, kjer je nastopil, je bil uspešen. Videl je tudi veliko potrebo pri obnavljanju Posojilnice, postal njen član in nato podpredsednik. Upravičeno smo se spraševali, kako to on vse zmore. Odgovor na to ni težek: ženo Marijo, ki jo je pripeljal iz Roža iz znane Strdenove družine iz Leš, je namreč obdarjena s podobno podjetnostjo kot mož Štefan, kar pomeni, da takšno partnerstvo mora roditi sadove. Ta polet prizadevanj za obči blagor pa je pred leti močno okrnila bolezen, zaradi katere se je moral Štefan odpovedati raznim drugim načrtom. Velik del bremena je morala prevzeti žena Marija. Kupovala in merila je les po gozdovih in tako nadomeščala moža, ki zaradi svojih tegob tega dela ni več zmogel. Kljub vsemu pa je bil Štefan optimist in zaupal ter verjel v to, da se bomo ohranili le, če bomo enotni, trdo delali in se gospodarsko krepili. To pa je bil tudi povod, da je dal svoj obrat skupnosti, katere solastnik je bil z ženo. Kot izkušen gospodarstvenik se je rad zanimal, kako napredujemo v Posojilnici in drugod. Veselil se je z nami uspešnega razvoja in bil povsod prisoten, ne le osebno temveč tudi z nasveti ter tudi s potrebno kritiko. Marsikrat je rekel „to pa naši v občini niso dobro ali premalo napravili". Pod njegovim vodstvom pliberške Enotne liste, se je kovala resnična enotnost, ki je bila vsem v prid. Znal je skrbeti za to enotnost in resno se bojimo, če pomislimo na dogodke zadnjega časa, ko nekateri minirajo naše skupno delo, da je le-ta šla z njim v grob. V času njegovega delovanja v EL, bi kaj takšnega ne bilo mogoče.

S Trampušem smo zugbili tudi velikega dobrotnika, kajti vse naše organizacije so se obračale nanj za kakšno finančno pomoč in jo tudi prejele. Rad in vedno je rad pomagal. Široko je odprl denarnico, dal in rekel — „pa še pridi, če boste kaj rabili". In tako so se oglašali v njegovi hiši vedno spet novi „beračі" in odhajali zadovoljnih obrazov. Ob vsem njegovem uspešnem delu pa se moramo vprašati, koliko smo ostali prispevali za obči blagor in za skupnost, kajti on je zato žrtvoval zdravje in celo življenje. Le težko se poslavljamo od pokojnega ob misli, ali bomo zmogli njegovo delo uspešno nadaljevati. Njegovo širino, izkušenost in železno voljo bo le težko mogoče nadoknaditi. Na zadnji poti resničnega rodoljuba, idealista in vsestransko aktivnega človeka ter pionirja gospodarskega razvoja v našem kraju, ga je spremljala ogromna množica žalnih gostov, ki mu je izkazala posledno čast. Takega pogreba v Nonči vasi skoro ne pomnimo. Pogrebni obred je opravil župnik Peter Sticker ob asistenci številnih duhovnikov, pevci „Podjune" in „Kralja Matjaža" pa so v slovo zapeli ganljive pesmi žalostinke.

Ob odprtem grobu so se od pokojnika poslovili: Fric Kumer v imenu pliberškega župana Franca Mikuscha in Enotne liste Pliberk; Mihi Antonič v imenu Zveze slovenskih zadrug; Filip Warasch v imenu Kluba občinskih odbornikov ter Kolenik Lipej v imenu Posojilnice Pliberk in Slovenskega prosvetnega društva „Edinost".

Domača zemlja, katero je nadvse ljubil, naj mu bo lahka. Globoko prizadeti ženi Mariji in sorodnikom izrekamo naše globoko sožalje.

ikej

Sem nemško govoreč Korošec in se učim slovensko!

Takšne in podobne izpovedi je bilo videti na transparentih in tablah, ki so jih imeli v četrtek 20. decembra udeleženci **verige sprave med slovensko- in nemškogovorečimi Korošci** na Starem trgu v Celovcu.

Katoliške mladinske organizacije in sodelavci mednarodne zveze sprave so skupno z nekaterimi dijaki slovenske gimnazije organizirali tiho manifestacijo v centru mesta ter na ta način opozorili mimoidoče na grozečo demontažo dvojezičnega šolstva.

Ravno v božičnem času so mediji in javnost še in še nasičeni s pojmi mir – ljubezen – sprava, tatko da se spoznavanje resnične vsakdanjosti pogostokrat omeji na slepo sprejemanje vsega, kar zveni lepo in prav. Marsikdo verjame lepim besedam in istočasno že kar spregleda, da so pravzaprav ciničen posmeh koroški vsakdanjosti; le-to so v letošnjem letu oblikovali predvsem nemškonacionalna **gonja proti Slovencem** (zahteva po ločitvi šol, zahteva po etničnem proporcu!) in **socialna nesigurnost** mnogih sodeželanov (glej npr. grozeče odpustitve delavcev v Borovljah!).

Opozorilo na temno stran koroške božične vsakdanjosti je imelo nekaj odziva: Verige sprave se je udeležilo nad 50 ljudi, tudi mnogi drugi navzoči so odobravali to akcijo in nekaj je bilo tudi takih, ki so srdito iztisnili iz sebe tisti za rjavogvantovce že običajni „Gehts doch obe!". Sprijazniti se bojo morali s tem, da ne bomo šli . . .

Radiše

V sredo, dne 26. decembra 1984, na Štefanovo, so radiški otroci podarili vsem prijateljem in članom SPD „Radiše" lepo božično darilo: oblikovali so otroško božičnico.

Uvodoma je vse navzoče v imenu društva pozdravila Neži Povše, katera je skupno z učiteljskim kolegom Hanzijem Tolmaierjem skrbno pripravila pester spored. Poleg otroškega pevskega zbora, ki vedno nastopa ob tovrstnih prilikah, so letos prvič javno nastopili učenci Glasbene šole na Radišah. Flavto in klavir se učijo ti otroci šele tri mesece, vendar so že zelo korajžno pokazali sadeže tega dela. Mojstrsko so postavili na oder tudi božični odrski prizor; zlasti je treba pohvaliti lepo izgovorjavo teh najmlajših odrskih poustvarjalcev. Upajmo, da bo tudi premiera radiških ariviranih igralcev dobro uspela. 3. marca namreč nameravajo igrati komedijo Carla Goldonija „Lažnivec". Ob koncu božičnega sporeda so otroci skupno z zbranim občinstvom še zapeli pesem „Sveta noč".

Zahvaliti se je treba vsem nastopajočim, zlasti še mentorjema Nežki Povše in Hanziju Tolmaierju, kajti vemo, da taki nastopi terjajo mnogo vaj in drugih žrtev. Zadovoljni obrazi otrok jasno kažejo, da otroci radi in z veseljem nastopajo in tako sooblikujejo kulturo. Ob tem otroškem veselju souživajo tudi odrasli in starejši ljudje, ki se že prav gotovo veselijo nastopanja otrok ob materinskem dnevu. Vsi pa smo radovedni, kako bodo otroci glasbeno napredovali.

F. W.

ZAHVALA

Ob najinih življenjskih jubilejih sva prejela tudi s Koroške številne čestitke in voščila.

Partizanska leta na Koroškem so naju trdno povezala z usodo koroških Slovencev. V najtežjih časih sva doživljala toliko lepega in prijetnega, deležna sva bila obilo pristne človeške topline, dobrote in domačnosti, da naju je to zadolžilo za celo življenje.

Za čestitke, za tople želje, za novoletna voščila, se vsem, ki so se naju spomnili, iskreno, iz srca zahvaljujeva. Obenem želiva vsem soborcem, sodelavcem, prijateljem in znancem zdravo in uspešno novo leto 1985.

Andrina in Pavle Žaucer,

Irena in Matjaž

Panoramski zemljevid Koroške

Pred nedavnim so zastopniki Deželnega tujskoprometnega urada, turistične ustanove „Collegium Touristicum Carinthia CTC) in Kärntner Sparkasse, na čelu s koroškim tujskoprometnim referentom, namestnikom deželnega glavarja Stefanom Knaflom, predstavili koroški panoramski zemljevid. To je prvi zemljevid Koroške, na katerem so tudi objavljene slike 55 najboljših koroških gostinskih obratov, ki jih je izbrala posebna CTC komisija.

Pot od ideje do realizacije te panoramske karte je bila trnjeva. Vendar s pomočjo Kärntner Sparkasse se je ta ideja le dala uresničiti.

Na tem zemljevidu pa niso slikovno predstavljeni samo zgoraj omenjeni turistični obrati, marveč tudi — to potom simbolnih znakov — kraji s specifičnimi ponudbami, kot so to ribolov, tenis, jahanje itd. Hkrati najdete v okviru tega prospekta oz. zemljevida tudi važne informacije o Koroški, v nemškem, italijanskem in angleškem jeziku.

Naklada je 100.000 komadov, skupni proizvodni stroški pa so znašali 330.000 šilingov. Od te vsote so približno 140.000 šilingov prispevali nagrajeni turistični obrati (vsak posamezni obrat v višini 2500 šil.)

Koroška in Furlanija se skupno prizadevata, da bi pritegnila čim več gostov iz ZDA in Skandinavije. Tujskoprometni referent Stefan Knafl je dejal, da bo na zasedanju Delovne skupnosti Alpe-Jadran tega meseca v Ljubljani skušal v ta skupna turistična prizadevanj pritegniti tudi Slovenijo.

PRIREDITVE

BILČOVS

Slovensko prosvetno društvo „Bilka" v Bilčovsu sporoča, da je JEZIKOVNI TEČAJ ZA SLOVENŠČINO vsako sredo od 18.30 do 20. ure v ljudski šoli v Bilčovsu.

Kuratorij za Glasbeno šolo na Koroškem sporoča:

Uradne ure Glasbene šole so vsako sredo od 17. do 19. ure v prostorih Slovenske prosvetne zveze.

V tem času se lahko obrnete v vseh administrativnih zadevah na tov. Jozijo Mečino, Gasometergasse 10, (tel.: 0 42 22 (32 5 94) v Celovcu. V nujnih zadevah lahko pokličete tudi štev. 0 42 28 (23 65).

Romarsko in študijsko potovanje v Izrael od 10. do 17. 2. 1985. Prireditelj: Koroška Caritas in župnija Marija na Zilji. Vodstvo: dekan Richard Kogler in mag. Hemma Quendler. Podrobnejše informacije dobite pri Koroški Caritas, Sandwirtgasse 2, 9010 Celovec, tel.: 0 42 22/55 5 60-42

Slovensko prosvetno društvo „Danica" v Šentvidu v Podjuni vabi na

NOVOLETNI KONCERT

v nedeljo 6. 1. 1985 ob 14. uri v kulturnem domu v Šentprimožu.
Sodelujejo: MoPZ „Kralj Matjaž" iz Libuč, mlajši mladinski zbor SPD „Danica", trio Korotan s pevci in MePZ SPD „Danica"..

Slovenska prosvetna zveza in Slovenski znanstveni inštitut

vabita na razstavo

OB 40-LETNICI USTANOVITVE PARTIZANSKEGA ZNANSTVENEGA INŠTITUTA,

ki sta jo pripravila Muzej Ljudske revolucije in Inštitut za narodnostna vprašanja v Ljubljani.

Inštitut je bil ustanovljen v času NOB. Pri le-tem je sodeloval tudi naš rojak dr. Luka Sienčnik in se med drugim ukvarjal z vprašanjem meja slovenskega naroda.

Razstava v Auli slovenici, Celovec, Paulitschgasse 5-7 je odprta do 11. januarja 1985, od ponedeljka do petka od 14. do 16.30 ure.

OBIRSKO

SANKAŠKO PRVENSTVO

v nedeljo 13. 1. 1985 pri Pistotniku. Tekmovali bomo v devetih skupinah. Za športne sanke je čelada obvezna. V vsaki kategoriji mora biti vsaj 5 tekmovalcev.

Prireditelj: Alpski klub „Obir"

VOGRČE

KONCERT

v počastitev Foltija Hartmana

v soboto 12. 1. 1985 ob 19.30 uri v gostilni „Florianiwirt" v Vogrčah.

Sodelujejo: MoPZ „Vres" iz Prevalj, MoPZ PD iz Vinske gore, moški in dekliški pevski zbor SPD „Edinost".

Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Edinost" Pliberk.

Menjava denarja

Stanje v četrtek 3. januarja 1985

Za 100 **dinarjev** dobite	8.50 šil.
Za 100 **dinarjev** plačate	10.50 šil.
Za 100 **lir** dobite	1.105 šil.
Za 100 **lir** plačate	1.185 šil.
Za 100 **mark** dobite	692.70 šil.
Za 100 **mark** plačate	709.00 šil.

V četrtek 17. januarja 1985 bo v Mladinskem domu SŠD, Mikschallee 4 v Celovcu

premiera koncerta

GLASBENI VZLETI

Igra ansambel

„G. Lipuš & band"

Prisrčno vabljeni!

DOM V TINJAH

IZOBRAŽEVALNI TEDEN ZA FANTE (od 18. leta naprej) in **MLADE MOŽE**

„Ali smo mi odgovorni za ugled kmečkega stanu?"

od ponedeljka 7. 1. 1985 ob 9. uri do sobote 12. januarja ob 13. uri.

Spored:

- Govorno vedenje ljudi lahko zbliža ali pa tudi ne (mag. Schellander)
- Prašičereja v času natrpanih tržišč z mesom
- Vloga in pomen mravelj v gozdu (dipl. inž. Krassnik)
- Družba brez idej je kakor dežela brez vode (dr. Peter Schreiner)
- Vaje za pravilnejšo slovenščino (mag. Pušenjak)
- Nastanek in pomen državne pogodbe (prof. dr. Zerzer)
- Literarni večer: Andrej Kokot bere iz svojih del
- Mamila — problem današnje mladine (polkovnik Payer)
- Zdravstvena vzgoja (dr. Stanko Smolnig)
- Zdravljenje z iglami po tradicionalni kitajski medicini (dr. Sterle)
- Ali smo mi odgovorni za ugled kmečkega stanu? (dr. Erker)
- Tudi jaz sem lahko uspešnejši (dr. Adolf Gutovnik)
- Živeti v dialogu (rektor Jože Kopeinig)

Pozno odkrivanje Urbana Jarnika

Ziljanu Urbanu Jarniku je veljala pozornost drugi in tretji dan minulih Koroških kulturnih dni. Ob 140-obletnici smrti in 200. obletnici rojstva pesnika, pisatelja, narodnega delavca, jezikoslovca, etnografa in zgodovinopisca Jarnika je torej širši krog koroških Slovencev imel šele možnost podrobneje spoznati tega pomembnega slovenskega moža iz Potoka (občina Šentštefan) v Ziljski dolini. „... slovenska znanost dolgo ni našla pravilnega pristopa k njegovemu delu. Vajena klasičnih literarnih in kulturoloških modelov, je svoj pogled vse preveč usmerjala v nedokončanost in nedorečnost nekaterih njegovih del in pogledov, ... in jih merila predvsem z merili poznejšega časa. Pri tem pa je popolnoma spregledala njihovo inovacijsko moč in njihovo notranjo logiko." Tako je univ. doc. dr. Erik Prunč ocenil pozno odkrivanje Jarnika. Poleg Prunčevega predavanja so bila Jarniku posvečena na kulturnih dneh še tri predavanja Andreja Moritscha, Boga Grafenauerja, Jožeta Koruze, kulturni večer, dve publikaciji ter ekskurzija v kraje Jarnikovega delovanja.

Zgoraj: Pesmi iz Ziljske doline je zapel ziljski moški kvintet. Spodaj: Milka Kriegl, Marica Wiegele in Alojz Popotnik so brali iz Jarnikovih besedil.

Ko je Erik Prunč opisoval mesto Jarnika v slovenski kulturni zgodovini, ga je najprej predstavil kot potomca samozavestnega, gmotno neodvisnega ziljskega kmeta, ki je svojemu sinu privzgojil strpnost do sočloveka, do drugega jezika in drugega prepričanja. Urban Jarnik je šel po tedaj edini poti intelektualnega podviga, postal je duhovnik. Pod vplivom Jurija Japlja, Matije Ahacla in drugih je raslo njegovo vsestransko zanimanje za pisano besedo, za zgodovino in dogajanje v njegovi neposredni okolici. Ena oblika njegovega ustvarjanja je bila poezija, z liriko in tudi prvim velikim epskim besedilom se je oglašal v letih med 1806 do 1809, ko je služboval v Čajnicah blizu Celovca. Pozneje se je posvetil bolj jezikoslovnemu, narodopisnemu in zgodovinskemu raziskovanju. Z raznimi članki v Carinthiji je med drugim dokazoval tudi avtohtonost in kontinuiteto slovenskega prebivalstva na Koroškem.

Spisal je več knjig nabožne vsebine. Pri srcu mu je bila skrb za pismenost ljudstva, zato se je trudil za priročne knjige. O tem priča tudi knjižica „Sadje-Reja ali Navuk", ki jo je lani delno ponatisnilo Sadjarsko društvo Slovenije in jo predstavilo tudi na Koroških kulturnih dneh. Zelo marljivo je Jarnik raziskoval tudi koroško srednjeveško zgodovino in z njo utemeljeval kulturne in emancipacijske težnje slovenskega narodnopreporodnega gibanja. Iz tega stremljenja se je razvil ob objavi razprave „Andeutungen über Kärntens Germanisierung" s Carinthio konflikt, tako da je Jarnik prenehal s sodelovanjem. Jarnik je poleg številnih manjših razprav izdelal pet slovarjev, pisal jezikovne razprave (npr. opis slovenskih narečij na Koroškem), uvedel pa je tudi marsikatero besedo v slovenski knjižni jezik (npr. čustvo, razvalina, zavesa idr.). S svojo poezijo pa „ni bil toliko Vodnikov naslednik, koliko je bil predvsem Prešernov predhodnik" (Prunč).

Socialno, ekonomsko in politično ozadje Jarnikovega časa je orisal dr. Andrej Moritsch. Jarnik je ustvarjal v času pred meščansko revolucijo 1848, v dobi, ki je znana kot temna doba, saj so tedaj Prusija, Rusija in Avstrija skušale skupno zatirati vse revolucionarne podvige. Bil pa je to tudi čas temeljitih socialnih sprememb, nastajanja modernega kapitalizma in prebujanja narodov. Iz Moritschevega predavanja je bilo razvidno, da lahko štejemo Jarnika med prve osebnosti, ki so pojmovale razvoj Slovencev na Koroškem kot del razvoja vsega slovenskega naroda.

Dr. Bogo Grafenauer pa se je temeljito bavil z Jarnikovim najobsežnejšim in za tedanji čas najpomembnejšim delom: „Andeutungen über Kärntens Germanisierung". Jarniku gre zasluga, da je bil prvi, ki je skušal na razumljiv način razložiti germanizacijo Koroške v teku 11. oz. 13. stoletja, je dejal Grafenauer. Razprava, ki je bila objavljena v tedniku Carinthia, je leta 1826 izšla v desetih nadaljevanjih. Jedro razprave tvorijo dokazovanja kako daleč so bili Slovenci naseljeni proti severu in severozahodu. Jarnik dokazuje to s pomočjo analize vodnih in krajevnih imen. V sklepu ima opombe o tedanjem položaju Slovencev in zagovarja obstoj in razvoj njihovega jezika. Uvodoma pa nekoliko pomirjevalno razlaga prirodni potek germanizacije. V tej zvezi je Grafenauer zavrnil koroško zgodovinopisje, ki iz Jarnikovega prikaza germanizacije (ki jo Grafenauer ocenjuje deloma kot preveč posplošeno) vedno spet citira stavke o naravni germanizaciji, da bi s tem dokazala nenasilnost germanizacije tudi **po** smrti Jarnika. „Mar ni že davno pretekel čas, ko bi vsaj v tem pogledu moral prenehati vpliv nacionalistične mitologije na podobo koroške zgodovine?" je vprašal Grafenauer.

Dr. Jože Koruza je zaključil predavanja o Jarniku s pregledom ocen, ki so jih slovenski literarni zgodovinarji dajali pesniku Jarniku od srede 19. stoletja do danes. Pri tem je prišel do zaključka, da se vsi literarni zgodovinarji po vrsti niso preveč poglobili v delo Jarnika, saj šele danes odkrivamo njegovo pravo podobo.

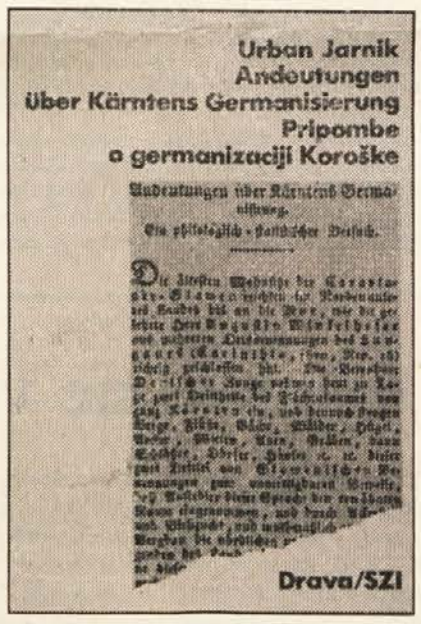

To knjigo je izdal Slovenski znanstveni inštitut (založba Drava) v seriji „Disertacije in razprave"

Slovenci pri ministru Fischerju

Še pred božičem dne 20. 12. 1984 sta imeli obe osrednji organizaciji koroških Slovencev razgovor s podpredsednikom SPÖ in ministrom za znanost in raziskovanje dr. Heinzem Fischerjem.

Predstavniki koroških Slovencev so ministru Fischerju razložili situacijo glede dvojezičnega šolstva na Koroškem. V delegaciji koroških Slovencev sta bila tudi univ. prof. Gstettner in Larcher, ki sta ministru predstavila reformni koncept glede izboljšanja dvojezičnega šolstva, ki sta ga izdelala v sodelovanju s Slovenskim znanstvenim inštitutom.

Minister Fischer je med drugim izrazil mnenje, da so kompetence glede dvojezičnega šolstva na Koroškem jasno pri zvezni vladi in ne pri deželnem zboru. Izrazil je prepričanje, da nemškonacionalistične zahteve ne bodo uresničene.

Pogrče pri Šentprimožu

Čil, zdrav ter pripravljen za vsako šalo je te dni praznoval Štefan Rupic, Matevščev oče v Pogrčah, svojo osemdesetletnico. Kakor je to navada, je bil deležen ob tem številnih čestitk. Tako so ga obiskali zastopniki žitrajske občine, župan Posod, podžupan Eisner ter član predstojništva dipl. trg. J. Habernik ter mu izročili darila. V imenu društva Danice je mag. Bertl Wuttej izrekel besede zahvale za sodelovanje ter mu zaželel še mnogo let. Ob dobri kapljici in domači pesmi se je jubilant spomnil marsikatere dogodivščine iz svojih mladih let: bil je vojak in pri tem bil nekaj časa tudi v Teksasu v Ameriki. Poročil se je šele pozno. Ob petju je bilo ugotovljeno, da jubilant tekste bolje obvlada kakor marsikateri pevec.

Ker je Štefan Rupic zvest bralec naših časopisov, mu na tem mestu še enkrat zaželimo vsega dobrega, posebno zdravja, tako da bi mogli skupaj z njim obhajati še nekaj takih jubilejev.

Iščemo snažilko za celodnevno zaposlitev.
Javite se od 8. do 16. ure na tel. štev. 0 42 22 - 35 6 51

Slovenska prosvetna zveza
razpisuje
delovno mesto

nameščenca

z naslednjimi pogoji za namestitev:
- dobro obvladanje obeh deželnih jezikov (zaključena srednješolska izobrazba);
- organizacijske izkušnje in sposobnosti;
- sposobnosti za kulturnopolitično delo in aktivno sodelovanje v organizacijah in krajevnih kulturnih društvih slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Prijave sprejema Slovenska prosvetna zveza, Gasometergasse 10, 9020 Celovec, do 9. 2. 1985. Prijavnici priložite tudi življenjepis in spričevalo.

Slovenska prosvetna zveza

Brez samoohranjevalnih krčev v leto 1985!

Nikakor ne bi bilo prav, če bi kot predsednik Slovenske prosvetne zveze govoril le o zaslugah naše osrednje slovenske kulturne organizacije na Koroškem. Slovenska prosvetna zveza je zveza mnogih krajevnih kulturnih in izobraževalnih društev z neštetimi člani, sodelavci in ustvarjalci, ljudmi, kateri se nočejo odreči svoji narodnosti in kateri ljubijo svoj jezik. Znano je, da se v naši zvezi zbirajo in povezujejo ljudje raznih nazorov in miselnosti: člani avstrijskih strank, pristaši narodnih volilnih gibanj, verni ljudje, pripadniki alternativnih gibanj itn. Vsem je skupna ljubezen do slovenske besede in veselje do ustvarjanja in sprejemanja kulture. Tem idealistom in ljubiteljem narodne kulture gre naša prisrčna zahvala sedaj, ko se vendarle z nekim zadovoljstvom oziramo nazaj na delo, katero je bilo storjeno v letu 1984.

Če nekoliko kritično pogledamo na našo skupno dejavnost, moramo ugotoviti, da se je naša kultura ob vsej pestrosti in bogatosti znašla v dokaj tesnem oklepu, kateri ji jemlje prostost, veselje in možnost za razmah. Vsepovsod in vedno spet imamo v mislih predvsem to, kako bi branili narodovo identiteto in kako bi v koroški deželi ohranili naš jezik. To tudi zares želimo. Velika pa je nevarnost, da nas preveliko podrejanje kulturne ustvarjalnosti narodno-političnim ciljem zavede v začarani krog, v katerem se bo naš človek soočal le še z bojem, vestjo, dolžnostmi in pomilovanjem. Ali mora biti naša kultura res taka, ki terja samo žrtve in odpovedi? Ali ne bi bilo prav vnesti v naše delo spet nekoliko več veselja, sproščenosti, življenja, kakršnega zares živimo? Menim, da bomo kot narodnost lažje preživeli, če se bomo polagoma skušali znebiti samoohranjevalnih krčev. Poskusimo biti enkrat nekoliko bolj samozavestni in nekoliko manj govorimo o tem, kako smo tlačeni in zapostavljeni, kajti to nam le jemlje moč in voljo za preživetje kot narodna skupnost.

Res pa je, da nam bo to uspelo le, če bomo našli razumevanje in pomoč tudi pri nemškogovorečem sodeželanu. Nemškogovoreči Korošci in Avstrijci so soodgovorni za preživetje slovenske narodnosti v tej deželi. Važnejši od jokavega pomilovanja in solidarnosti, katera se dostikrat izčrpa v besedah, so zdravi pogoji za življenjski, duhovni, izobrazbeni in gospodarski razvoj našega človeka, so možnosti za njegovo ustvarjalno dejavnost in iz nje izvirajoče pridobitve in vrednote. Samo tako se more ohraniti kulturna bogatost Koroške. Hudo bi bilo, ko bi se naš nemškogovoreči sodeželan resnično začel zanimati za našo kulturo šele potem, ko bi postala redka kakor Wulfenia na Kniških skalah.

Eden glavnih predpogojev za uspešnost naših načrtov in namer pa je enotnost med nami samimi. Partner Slovenske prosvetne zveze je Krščanska kulturna zveza. Že zaradi svoje idejnen širine se bo zlasti Slovenska prosvetna zveza morala potruditi, da bo prišlo vedno spet do pravega kulturnega pogovora in do dobrega sodelovanja. Pri tem ne mislim na to, da bi morali kar vsako prireditev ali dejavnost v dvoje upravljati. Tako kot smo to že storili, bomo tudi v bodoče opozarjali člane in društva na dobre in pomembne stvari, ki jih bo pripravila KKZ; razumljivo je, da od nje pričakujemo enako zadržanje. Tako si bomo mogli smiselno razdeliti delo, in se izogibati nespametnemu tekmovanju. Hkrati bomo varčevali z lastnimi močmi in manj obremenjevali ljudi z vabili in pozivi na prireditve, katere se po vsebini in obliki prav nič ne razlikujejo.

V imenu Slovenske prosvetne zveze želim vsem slovenskim rojakom doma in po svetu in tudi nemškogovorečim sodeželanom mnogo osebne sreče in skupnega veselja v letu 1985.

T. Ogris
predsednik SPZ

Silvo Ovsenk - 65-letnik

Silvo Ovsenk je konec minulega leta obhajal 65-letnico svojega življenja. To je bil tudi povod, da ga je Slovenska prosvetna zveza povabila v Celovec, in ga je v okviru delovne seje ob koncu leta počastila in mu izrekla zahvalo za njegov doprinos k razvoju slovenske kulture na Koroškem.

O zaslugah Silva Ovsenka sta spregovorila Hanzi Weiss in Tonči Schlapper, dva naša kulturno politična delavca, ki jubilantovo delo med našimi rojaki najbolj poznata. Delo Silva Ovsenka pa poznajo tudi številni prosvetaši naših društev, saj jim je mnogokrat pomagal s svojimi bogatimi izkušnjami kot režiser, organizator in animator raznih prireditev. Poznamo ga tudi kot pobudnika številnih medsebojnih gostovanj kulturnih skupin Koroške in Gorenjske, zlasti v času, ko je Silvo bil tajnik ZKOS v Kranju.

Čeprav je Silvo Ovsenk že v pokoju je še aktiven kulturni delavec. Zdaj še prav pogosto prihaja med naše igralske skupine in jim pomaga pri izvedbi uprizoritev odrskih del. Zato je Silvo, ki je med drugim tudi nositelj Drabosnjakovega priznannja SPZ, ob svojem življenjskem jubileju bil deležen številnih čestitk s strani naše kulturne in politične organizacije ter krajevnih društev. Čestitkam, ki jih je Silvo Ovsenk prejemal ob svojem življenjskem jubileju, se pridružujemo tudi pri Slovenskem vestniku in želimo, da bi še mnogo let prihajal med svoje prijatelje na Koroškem.

Čirkovče

Pred nedavnim smo na nončavaško pokopališče pospremili k zadnjemu počitku Albina Plaznika iz Čirkovč. Bolehal je že nekaj časa na zahrbtni bolezni. Smrt je končala njegovo trdo življenjsko pot in mu prihranila nadaljnje trpljenje. Pokojni je bil doma v Sloveniji. K nam na Koroško je prišel pred leti. Pokojni in njegova žena sta izhajala iz revnih razmer. Albin je moral že od rane mladosti služiti kruh kot hlapec pri kmetih in gospodi. Kot furman je moral zgodaj vstajati in vpregati konjiče, da je čim več ustvaril z njimi. Posebno hudo je bilo pozimi, ko je pritiskal mraz. Prevažanje lesa po „sanincu" je bilo težko in tudi nevarno delo. Furman in konji so bili obdani z belim ivjem, kar je sicer lepo izgledalo, vendar pa je bilo to za furmana vse prej kot prijetno. Pokojni Albin si je „nabral" teh zimskih „dobrot" furmana, ki jih je občutil vsa poznejša leta. Tudi njegova skrbna žena je služila kot dekla kmetom, tako da sta skupno prenašala bol vseh tistih, ki jim je borba za vsakdanji kruh, borba za obstanek.

Trdo delo, ki ga je opravljal Albin Plaznik, kot že omenjeno, na stara leta ni ostalo brez posledic. Smrt ga je rešila bolečin in nadaljnjega trpljenja. Pokojnega Albina Plaznika bomo ohranili v lepem spominu, ženi in svojcem ob težki izgubi izrekamo naše globoko sožalje.

ikej

V središču pozornosti

Kaj neki premorejo tako privlačnega ljudje, ki so povsod priljubljeni, zmerom vabljeni v najrazličnejše družbe in na zabave, tako da skoraj ne poznajo prostega časa? Nenehno so središče družbe, sprožajo salve smeha med znanci in prijatelji. Že v zibel jim je bila položena ta radoživost, ne morejo si kaj, da ne bi iskali družbe, z vsakim človekom zmorejo pri priči navesti stik. Ljudje, ki so njihovo živo nasprotje, si jih radi jemljejo za zgled.

„Zakaj jaz nisem tako priljubljen(a), zakaj se ne zbirajo okrog mene? Pa si tako zelo prizadevam, z vsakomur skušam biti vljuden(na) in prijazen(na) . . ."

Najprej ljudje, ki so zmerom in povsod priljubljeni, so v manjšini, torej vsi preostali, ki niso tako sproščeni, niso ravno bele vrane. Kaj bi bilo, če bi se zaradi tega vsi grizli! Če se štejete v drugo skupino, med manj priljubljene, in vas to pekli, najbrž na tihem grebete po svoji notranjosti in ugibate, v čem je tista zvijača, ki odpira pot do ljudi in njihove naklonjenosti. Na napačnem koncu se lotevate problema!

Najprej se vprašajte, zakaj vendar tako hrepenite po tem, da bi bili priljubljeni. Pravite, da zato, ker se vam zdi, da bi bilo potem življenje za vas lažje, zabavnejše, ker bi vam godilo, če bi doživljali občutek, da vas ljudje radi vidijo v svoji bližini. Menite, da bi se tako potrjevali, ugotavljali, da vas ljudje sprejemajo.

Pomislite malo, ali niso to sami sebični razlogi? Dobro bi se počutili samo, če bi ljudem ugajali. Torej bi ugajali samim sebi, če bi videli, da ugajate drugim? Kdor po tem, kako je priljubljen, ocenjuje, koliko je vreden, postaja odvisen od mnenja drugih, hkrati pa pozablja, da bi moral najprej sam imeti ljudi rad. Sleparjenje vas namreč ne more rešiti, ljudje bi vas hitro spregledali, če bi svojo dobro voljo samo hlinili. Najbrž poznate kakšnega človeka, v katerem je pravi igralski dar. Vživlja se v svojo vlogo samo zato, da si pridobi „publiko", ves prijazen je z ljudmi, čeprav ga prav nič ne veže z njimi, kvečjemu v prijeten klepet se rad zaplete. Ljudje brž opazijo, da takšnemu veseljaku prav nič ne pomenijo. Namesto da bi kazal prava občutja, vseeno ali prisrčnost ali odpor, se skriva za naličjem in pri ljudeh naleti kvečjemu na ravnodušnost.

Okolica nič manj naklonjeno ne obravnava ljudi, ki so zmerom zadržanega vedenja in se zdi, kot da so zmerom čisto preplašeni na preži, ali jih bo kdo opazil. Skrivajo se za svojo skromnostjo, za nič na svetu se ne bi marali vsiljevati, potem pa se čudijo, ker so zmerom prezrti. Ne pomislijo, da pasivnost ničesar ne požene v tek. Kdor hoče spoznavati ljudi, poslušati, kakšen odmev zbuja pri njih, mora nujno tudi sam narediti kakšen korak naprej. V zakup mora vzeti tveganje, da bo morda naletel na zavrnitev ali da bo deležen kritike. Nič zato, tudi na to dvoje se lahko odzove. Nesoglasja so prav tako sredstvo za to, da človek pride korak bliže k čemu, kar je pozitivno. Prvi pogoj za to je, da ima tudi sam sebe majčkeno rad, da ve, kaj hoče, in se tudi odkrito trudi, da bi tisto dosegel. Zakaj če hoče biti priljubljen in če želi, da bi ga ljudje sprejemali medse, jim mora ponuditi nekaj, česar se bodo mogli oprijeti. Nekaj, s čimer jih bo tudi sam držal. Lahko si privošči celo kakšen hujši spodrsljaj, pa mu ljudje ne bodo zamerili in se ne bodo odvrnili od njega.

Spomnite se, kolikokrat sami rečete o kom približno takole: „Kakšna sreča, da pri tem človeku zmerom vem, kaj smem pričakovati od njega. Pa mi gre včasih hudo na živce. Kljub temu mi je pri srcu, ker je tako pošten in odkrit!"

Vaše besede razodevajo, da ga sprejemate z vsemi napakami, še največ zato, ker je tako odkrit. Kdor se kaže takšnega, kakršen je, marsikdaj sproži tudi reakcije, s katerimi ni računal – celo s tem, da mu ljudje obrnejo hrbet. Toda to ga ne sme spraviti iz tira, pomisli naj, da ima težave s soljudmi v tem primeru nekdo drug.

Izdatne jedi za zimske dni

Jedi, s katerimi ni posebnega dela, ki so izdatne, okusne in ne predrage! Uporabimo vloženo zelenjavo ali pa zelenjavo, ki je na voljo v zimskem času, pa seveda sadje, ki vsebuje veliko vitaminov – običajno so to jabolka, ki jih okisamo z limoninim sokom. Ni treba, da bi kuhali vedno le mesne jedi. Tudi enolončnica, v katero narežemo malo posebne salame, kako kranjsko klobaso ali pa ji dodamo malo mletega mesa, je prav okusna in nasitljiva.

FIŽOL S KLOBASO

Za 4 osebe potrebujemo:

750 g stročjega fižola (zamrznjenega ali iz pločevinke), pol litra mesne juhe iz kocke, sol, poper, suh majaron ali šetraj, 8 rezin prekajene, mesnate slanine, 3 čebule, 30 g moke, 4 polovice kranjske klobase (ali 300 g na kocke narezane šunke v črevu).

Zavremo mesno juho, vanjo stresemo odcejeni fižol iz pločevinke (ali neodtajeni fižol iz zamrzovalnika). Kuhamo na majhnem plamenu, da se fižol zmehča, začinimo z majaronom ali šetrajem, po okusu še solimo in popramo. Slanino scvremo v ponvi, ko zlato zarumeni, dodamo drobno sesekljano čebulo in prepražimo. Potresemo z moko, premešamo, prepražimo, zalijemo z zajemalko juhe, v kateri kuhamo fižol in kuhamo na majhnem plamenu 10 minut. Zlijemo v lonec k fižolu, dodamo kuhane in na kolesca narezane kranjske klobase ali na kocke narezano šunko v črevu. Premešamo, še enkrat prevremo, nato pa ponudimo s krompirjem v kosih.

POLNJENA ZELENA

Za 4 osebe potrebujemo:

4 srednje velike gomolje zelene, sol, 300 g mešanega mletega mesa, 2 čebuli, poper, sladko, mleto papriko, 50 g mastne slanine, 1 žlico olja, 3 žlice paradižnikove mezge, 1/4 litra mesne juhe iz kocke, 1/8 litra kisle smetane, moko, peteršilj.

Zelenine gomolje olupimo. Takoj jih damo v osoljeno vodo, da ne potemnijo. Kuhamo jih 15 minut. Nato odrežemo vsakemu gomolju pokrovček. Notranjost gomolja previdno izdolbemo, da nastane nekakšna skledica. Izdolbene dele gomolja drobno sesekljamo. Zmešamo jih z mletim mesom. Dodamo eno, drobno sesekljano čebulo, sol, papriko in poper. Dobro premešamo. Z zmesjo napolnimo izdolbene zelenine gomolje. Pokrijemo jih z odrezanimi pokrovčki. Na vsak gomolj položimo rezino slanine. Drugo čebulo drobno sesekljamo. V nepregorni posodi segrejemo olje. Na olju popražimo drobno sesekljano čebulo, dodamo paradižnikovo mezgo, premešamo, zalijemo z mesno juho iz kocke in z malo tekočine, v kateri se je kuhala zelena. V posodo zložimo polnjene zelenine gomolje. Posodo damo v pečico. Zeleno pečemo pri srednji vročini 30-40 min. Gomolje zložimo na pladenj, omako pa še enkrat prevremo, zgostimo jo s smetano in z moko (smetano najprej gladko razmešamo z moko, nato zlijemo k omaki), nato pa prelijemo omako čez gomolje. Okrasimo z vejicami zelenega peteršilja in ponudimo z dušenim rižem.

JABOLČNA TORTA

Za 4 osebe potrebujemo:

150 g masla ali margarine, 200 g sladkorja, 4 jajca, sok ene limone, 3 izravnane žličke pecilnega praška, malo mleka (po potrebi), 750 g jabolk, 2 žlici sladkorja v prahu, pol litra mleka, pol vrečke vaniljevega pudinga.

Iz masla ali margarine, 180 g sladkorja, 3 jajc in enega beljaka zmešamo penasto zmes, dodamo sol, moko in pecilni prašek in zamesimo testo. Testo mora biti tako gosto, da se stežka trga od kuhalnice. Če je pregosto, mu primešamo malo mleka. Testo damo v namaščen tortni model. Olupimo jabolka in jih razpolovimo. Peščišča izdolbemo. Polovice jabolk zarežemo na zaobljeni strani, da dobimo nekakšno pahljačo. Jabolčne polovice vtisnemo s prerezano, ravno ploskvijo v testo, narezani zaobljeni del pa naj gleda iz testa. Jabolčno torto pečemo v pečici pri srednji temperaturi 45 minut. Potem jo potresemo s sladkorjem v prahu. Vaniljev puding razmešamo s sladkorjem, vmešamo ga v vrelo mleko in skuhamo po navodilu z vrečke. Dobimo redek vaniljev preliv, v katerega zamešamo nato še preostali rumenjak. Jabolčno torto ponudimo še toplo, zraven postrežemo z vaniljevim prelivom in po želji tudi s stepeno sladko smetano.

JABOLČNI CMOKI

Za 4 osebe potrebujemo:

6 kiselkastih jabolk (750 g), 1 žlico sladkorja, pol kozarca belega vina, cimet, 3 jajca, 50 g rozin, 3 žlice drobtin, sol, nastrgano lupino pol limone, 250 g moke, 50 g mandljev, 150 g masla, sladkor, cimet.

Jabolko olupimo, narežemo na četrtine, izrežemo peščišča. Jabolčne četrtine narežemo na majhne kocke. Damo jih v kozico, zalijemo jih z vinom, sladkamo, dodamo tudi cimet, jajca, rozine, drobtine, malo soli, limonino lupino, moko in mlete mandlje. Iz teh sestavin zgnetemo zmes. Zavremo vodo. Z mokrimi rokami oblikujemo iz zmesi majhne cmoke. Dajemo jih v vrelo, rahlo osoljeno vodo. Kuhamo na majhnem plamenu 15 minut. Kuhane jabolčne cmoke odcedimo in damo v skledo. V kozici segrejemo maslo, da porjavi.. Z maslom prelijemo jabolčne cmoke, potresemo jih s sladkorjem in s cimetom in ponudimo za sladico. Če pripravimo za glavni obrok enolončnico, nato pa jabolčne cmoke, dobimo izdatno kosilo.

KROMPIRJEVA ENOLONČNICA

Za 4 osebe potrebujemo:

1 kg krompirja, 40 g moke, 30 g maščobe, 1/4 litra mleka, 1/4 litra mesne juhe iz kocke, 1 lovorjev list, sol, poper, malo kisa, 2 kisli kumarici, žličko kaper, 400 g posebne salame, 2 žlici olja.

Krompir skuhamo, odcedimo in olupimo. Narežemo ga na rezine. V kozici segrejemo maščobo, prepražimo moko, da svetlo zarumeni, nato pa med mešanjem prilivamo mleko in juho. Dodamo lovorjev list, poper, sol in nekaj kapljic kisa. Kuhamo na majhnem plamenu 10 minut. Iz omake vzamemo lovorjev list, v omako pa damo narezani krompir, narezane kisle kumarice in sesekljane kapre. Kuhamo še 10 minut. V juho stresemo tudi na kocke narezano posebno salamo. Ponudimo s kruhom in solato.

LEDVIČKE Z JABOLKI

Za 4 osebe potrebujemo:

400 g svinjskih ledvičk, 100 g mesnate, prekajene slanine, 2 čebuli, 250 g jabolk, sol, poper, rožmarin, 1 kozarček jabolčnega žganja, 1/8 litra sladke smetane.

Ledvice razpolovimo. Za 15 minut jih namočimo v vodi ali v mleku, da izgubijo ostri vonj. Potem obrežemo vse žilice in cevke. Ledvice narežemo na kocke. Slanino drobno narežemo, scvremo jo v ponvi, da zarumeni. Na maščobi popečemo narezane in odcejene ledvice, po 5 minutah dodamo še drobno sesekljano čebulo in olupljena, na krhlje narezana jabolka. Dušimo v pokriti posodi, začinimo s soljo, poprom in rožmarinom. Ko so ledvica in jabolka mehka, zalijemo jed z jabolčnim žganjem in s sladko smetano. Premešamo, dušimo še 5 minut, nato ponudimo s krompirjevim pirejem.

KITAJSKO ZELJE S HRENOVKO

Za 4 osebe potrebujemo:

65 g mesnate, prekajene slanine, 2 čebuli, 4 hrenovke, 1/8 litra mesne juhe iz kocke, sol, poper, mleto sladko papriko, peteršilj.

Slanino narežemo na kocke. Scvremo jo v kozici, da svetlo zarumeni. Dodamo drobno sesekljano čebulo in prepražimo. Ko čebula postekleni, dodamo tudi umite in na kolesca narezane hrenovke. Očiščeno kitajsko zelje narežemo na široke pramene. Damo ga v kozico k hrenovkam, ga popečemo, zalijemo z mesno juho in kuhamo 10 minut. Po okusu začinimo, potresemo s sesekljanim peteršiljem, premešamo in ponudimo s krompirjem v kosih.

Dojenčki ne vedo, koliko je ura

„Med tednom je vseeno, če nas pred peto uro vrže pokonci, toda vsaj ob sobotah in nedeljah bi ga radi navadili, da ne bi začel noreti že sredi noči," tarna mati enoletnega fantiča, ki že pred peto uro zjutraj začne novi dan. Pravi, da so že vse poskusili: zvečer so malo dlje pustili fanta pokonci, sobo so zatemnili, da bi mislil, da je še vedno noč, tudi z lepo besedo niso kaj dosti opravili in celo kakšna po ritki ne zaleže.

Srečala sem že veliko dedkov in babic, ki so že pred sedmo uro rinili voziček z dojenčki med bloki in se živahno pogovarjali s svojimi vnuki, veselo čebljajočimi v sivem jutru.

„Saj otrok ne ve, koliko je ura, zbudi se zato, ker se je pač naspal. Tudi odrasli nismo vsi enaki. Nekateri potrebujejo več spanja, drugim je šest ur dovolj," mi je nekoč razlagal dedek, ki je tako rekoč sredi noči peljal malega korenjaka na jutranji sprehod.

Seveda pa to ni edini način reševanja „jutranjega terorja malčkov," kakor pogosto zgodnje zbujanje imenujejo starši. Včasih lahko malčka še nekaj časa pridržimo v postelji tudi potem, ko je že povsem zbujen. Če joče in vas kliče, nima prav nobenega smisla, da se delate, kakor da ga ne slišite. Otrok se je naspal, in če se zanj ne zmenite, ga lahko kvečjemu tako razjezite, da bo že navsezgodaj razburjen, prestrašen in zmeden. Sam se bo poskušal skobacati iz postelje in preveriti, ali vas res še ni prebudil. Ali pa bo tako dolgo jokal in kričal, da boste naposled morali tako in tako vstati in iti k njemu. Zakaj torej ne bi šli takoj? Seveda pa ni treba, da bi otrok že vstal in da bi začeli z njim vred nov dan v tako zgodnjih urah.

No, ena od rešitev ja jutranji sprehod z dedkom ali babico. Toda vsi otroci nimajo dedkov in babic, ki bi bili pripravljeni hoditi na zgodnje jutranje pohode. Poleg tega pa izkušnje kažejo, da otroka, ki se zgodaj zbudi, lahko še nekaj časa zadržimo v postelji ali stajici, ne da bi se nam bilo treba z njim nemudoma ukvarjati. Vzeti si je treba le deset, petnajst minut časa in postoriti vse, da bo otroku prijetno. Če je moker ga previjte, vzemite ga iz spalne vreče, mu nataknite udobne hlačke, dajte stekleničko čaja ali mleka in mu položite v posteljo ali stajico nekaj izbranih igrač, da se bo vsaj nekaj časa imel s čim ukvarjati. Lahko mu daste tudi kakšen zanimiv predmet (pisano ruto, ki je še ne pozna, ogledalo, zaščiteno s plastiko, lonček, ki se ne razbije, in žličko ali kaj podobnega), pa se bo vsaj za nekaj časa zamotil. Če si boste za vse to vzeli deset minut, si boste nemara pridobili še celo uro v postelji. Res je, da je ta ura za mnoge starše, še zlasti ob sobotah in nedeljskih jutrih, zelo dobrodošla. Lepo je, če teh deset minut v zgodnjih jutrih enkrat žrtvuje oče, drugič mati, pa tudi starejšim bratcem ali sestricam lahko včasih naložimo to nalogo.

Če se tudi starejši otrok bolj zgodaj zbuja, je to izvrstna priložnost, da malčka zjutraj pustimo k njemu, saj bosta lahko prav imenitno zabavala drug drugega. Če pa starejšega otroka na silo prebudimo in ga določimo za jutranjo varuško, mlajšemu bratcu ali sestrici, se običajno stvari hudo zapletejo, in tako je že vsa družina navsezgodaj slabe volje. Če pa se mlajši in starejši otrok zbujata zgodaj, lahko med njima nastajajo prav v tej jutranji igri tesne in tople čustvene vezi, saj se dojenček poskuša prikupiti starejšemu ta pa tudi ve, da opravlja pomembno nalogo, ker sam skrbi, da malček ne bi kakšne zagodel. Razumljivo pa je, da jo včasih skupaj zagodeta. Zato je le dobro, če vsaj eden od staršev z enim očesom od časa do časa pogleda kaj otroci počno.

Otroka, ki se zgodaj zbuja, poskušamo zamotiti še kako drugače. Če je njegova soba zjutraj temna, prižgemo slabotno svetilko, še preden se zbudi in obesimo na stene predmete, ki so za malčka zanimivi. To je lahko pajac, ki se pozibava, lahko je stara ura, iz katere prihaja kukavica, lahko je vremenska hišica. Vsaj nekaj časa bo otrok opazoval te predmete. Večkrat jih lahko zamenjamo z novimi. Tudi kakšna glasbena skrinjica, ki je malček ne doseže, ga bo za nekaj časa zamotila. Pa tudi ne preglasna muzika mnogim malčkom zjutraj zelo prija.

Z dojenčki, ki potrebujejo manj spanja kot drugi, imajo starši res nekoliko več dela, potrebujejo tudi nekoliko več fantazije. Seveda pa je v tem tudi prednost za takšne otroke, saj imajo priložnost, da dlje opazujejo svet okoli sebe, ga spoznavajo, se ob tem učijo, imajo več časa kot njihovi bolj zaspani vrstniki. Otrok, ki malo spi, živi veliko polnejše življenje kot otrok, ki skoraj ves dan prespi. Seveda pa je dosti laže napolniti „zaspano" kot pa „budno" življenje.

„Tudi retoromanska šolska ureditev je bila neke vrste antifašistični ukrep“

Razmišljanja po javni razpravi celovške univerze o skupni šoli

Javna razprava o ‚skupnem življenju in skupni šoli‘ med 11. in 13. decembrom 1984 je bil eden izmed korakov, ki jih dela celovška univerza, da se bi bolj povezala z neposredno okolico in z njenimi problemi.

Nekaj udeležencev te javne razprave smo vprašali po zaključku strokovnega zasedanja kako ocenjujejo pomen takšnih razprav, kaj so se iz njih naučili in v čem so bile slabe točke te prireditve. Odgovarjali so nam Peter Gstettner in Mirko Wakounig (sodelavca celovške univerze) in Teodor Domej ter Avguštin Malle (Slovenski znanstveni inštitut).

Vprašanje: Univerza se je odločila za vrsto javnih razprav. Tokrat je prireditev bila posvečena problemom skupnega šolanja otrok različnih narodnosti. Je bila prireditev uspešna?

Gstettner: Koncept je bil uspešen, ker nam je uspelo pritegniti ljudi in skupine, ki sicer nimajo veliko opravka z univerzo. Sodelovali so ljudje s šolske uprave, učiteljice, učitelji in drugi. Razprave so bile zelo intenzivne, vladalo je zelo delovno in spodbudno vzdušje.

Pokazalo se je, da je zelo koristno, da usmerimo naše zanimanje na dežele, v katerih živijo različne etnične skupnosti, in videli smo, da je zelo poučno spoznati organizacijo pouka v teh deželah. Največji vtis je name napravilo to, da je s primerom Južne Tirolske mogoče pokazati, da po narodnosti ločeno poučevanje otrok ne dopusti umiritve narodnostnega konflikta. Kulturni in jezikovni boji se stalno nadaljujejo, se zelo polarizirajo in se bodo še bolj polarizirali, čeprav postaja skupina mešanih zakonov vedno večja. Ravno za otroke iz teh družin pa ni ustrezne šole!

Iz načina kako integrirajo v Zvezni republiki Nemčiji otroke delavcev iz tujine, pa lahko zaključujemo to: Zelo težko je umetno združevati šolarje, če so prej ločili te skupine prebivalstva od drugih in jih potisnili ob družbeni rob. Četudi obstaja politična volja za ponovno integracijo teh ljudi, trenutna pedagoška izobrazba učiteljev in organizacija šolstva popolnoma ne ustreza tej nalogi.

V zvezi s poročili o Retoromanih v Švici pravi Gstettner: Zvezne inštitucije, kot železnica, dajejo z dvojezičnimi napisi in z drugo dvojezičnostjo pozitivne primere. Če si ogledamo te pozitivne primere podpore za kulturno in jezikovno samostojnost manjšin, potem moram ugotoviti, da je še mnogo treba napraviti na Koroškem.

Javna razprava pa je bila tudi koristna za še večjo internacionalizacijo naših reformnih pobud. Dobili smo tudi potrdilo za to, da je pravilno, če izdelujemo te predloge skupaj s prizadetimi učitelji. V drugih deželah se je namreč izkazalo, da se vse reforme, ki s pomočjo odredb učitelja dosežejo od zgoraj, niso znale zasidrati v pedagoški praksi.

Direktor Slovenskega znanstvenega inštituta dr. Avguštin Malle, je govoril predvsem o zaključkih, ki jih moramo napraviti Slovenci.

Avguštin Malle: Diskusije so med drugim pokazale to, da imajo dvojezični učitelji zelo različne poglede nadaljnjega razvoja dvojezične šole. Konkretno bi navedel le šolo v Šentjakobu. Ravnatelj je bil navzoč in nič ni videl kaj posebnega na tem, da so tam po jeziku ločeni razredi. Torej je osrednjima organizacijama v manjši meri uspelo zasidrati pri učiteljih to, da naj bi bili razredi mešani, dvojezični. Seveda je situacija od kraja do kraja različna.

Pri učenju jezikov naj bi uporabljali kontrastivno metodo!

Presenetila me je tudi izjava, da ne prijavijo vsi starši otrok k dvojezičnemu pouku, čeprav so ti bili prej v dvojezičnem otroškem vrtcu. To je pojav, ki ga je treba razčleniti. Zakaj pride do takih pojavov, da je vrtec samo mesto za odlaganje otrok in da vrtec ni nekaj več? Spoznanje iz tega je, da se bomo v bodočnosti nekaterih problemov morali lotiti bolj globalno, bolj povezano.

Pri sestavljanju učbenikov za dvojezični pouk pa se sprašujemo kako daleč naj še gremo, da bo ta pouk od šolarja še nekaj zahteval. Uveljavlja se nek osnovni besedni zaklad s splošnimi učbeniki za dvojezični pouk, če pa primerjam vse to s poukom angleščine v glavnih in srednjih šolah, potem je ta dosti zahtevnejši kot pouk slovenščine za otroke, ki so prijavljeni k dvojezičnemu pouku! Pouk slovenščine pa moramo primerjati tudi s tem kaj zdaj v Sloveniji zahtevajo na tem področju, in kako velik je že odmik na področju izobraževanja materinščine koroških Slovencev v primerjavi z izobraževanjem materinščine v Sloveniji.

To so problemi, ki jih bomo morali temeljito obdelati. Na mestu je delo v malih skupinah, po raznih šolah. Kot to dela deželni šolski svet, bi morali tudi s strani Slovencev organizirati delo. Učitelji imajo informacijo samo s strani oblasti, vseh tistih pozitivnejših zakonskih predpisov pa ne poznajo. To se je pokazalo tukaj tudi na primeru tujega jezika na Slovenski gimnaziji. Na podlagi sedanjih zakonov ima ravnatelj možnost deliti pouk nemščine v dve skupini, v razredih, kjer je več kot 32 otrok. To so taki detajlni problemi, ki jih zvemo na takih sestankih, mi pa vloge pišemo! Tudi redovanje tega tujega jezika je drugačno, kot če je to tvoja materinščina.

Pomembno je bilo tudi Prunčevo opozorilo, da bi bilo bolje uporabljati kontrastivno metodo pri pouku jezikov. (Pri učenju enega jezika ga primerjaš z drugim in opozarjaš na posebnosti tega jezika. Tak način pouka privede do boljšega obvladanja obeh jezikov). V tej zvezi opozori Malle na nenormalnost, da so še danes učni načrti za slovenščino narejeni po kopitu učnega načrta za nemščino!

Teodor Domej: Iz razprav na univerzi smo se naučili, da imajo vsi predstavljeni modeli ločenega šolanja (tako na Južnem Tirolskem kot v Nemčiji) take negativne posledice, da bi ti modeli na južnem Koroškem škodovali celotnemu prebivalstvu.

Na področju Retoromanov je — neglede na to, kdo tam obiskuje šolo — prva leta učni jezik izključno retoromanščina, ali jo otrok razume ali ne. To je stroga teritorialna rešitev v korist manjšinskega jezika. Šolniki priznavajo, da prinaša to določene probleme za učence in učitelje. Je pa vendar tako, da tiste pomanjkljivosti, ki jih imajo otroci v svoji materinščini, v svoji neromanski materinščini, zelo hitro nadoknadijo, potem ko se začne šolanje v drugem jeziku. Tako v nadaljnjem šolanju nimajo nobenih negativnih posledic.

To strogo teritorialno, retoromansko rešitev, so uvedli tik pred drugo svetovno vojno, ko se je krepil nemški fašizem. Ta ureditev je bila neke vrste antifašistični korak, saj so bili tudi v Švici tokovi, ki so zagovarjale fašistične ideje.

Mislim, da imamo na Koroškem opraviti z dvema vrstama pritiskov na narodnostno skupnost. Prvi ima predvsem nacionalistične vzroke, drugi pritisk pa izhaja iz krogov, ki imajo v rokah ostale vzvode družbenega planiranja in šolske organizacije, ki zagovarjajo pragmatične modele ločevanja in se trudijo, da nikakor ne bi dali temu nacionalističnega prizvoka. Proti tem modelom je dosti težje organizirati solidarnost v prid skupnega šolanja.

Na področju Retoromanov se vsak uči retoromanščine!

In še nekaj: ko branimo skupno šolo, to delamo tudi iz zgodovinskih izkušenj. Že v prejšnjem stoletju se je izoblikoval sistem za načrtno asimilacijo slovenskega prebivalstva dežele. Svojo podlago je imel v nekaterih izhodiščih Slovencev in Nemcev v procesu modernizacije družbe. Strokovnjaki ocenjujejo danes utrakvistično šolo kot vzvod za preprečevanje nacionalne emancipacije koroških Slovencev. Šolske oblasti so degradirale s tem tipom šole slovenski jezik v pomožen jezik. Ločene šole **so oblasti** uvajale le v občinah z močnim deležem narodno zavednega prebivalstva, kot neke vrste izhod v sili. Namen je bil prenesti narodnostni boj čim bolj na krajevno raven. Zato je bila ureditev iz leta 1945 za koroško politiko vsebinski napredek v odnosu večinskega naroda do manjšine, ker je bila s tem začrtana pot za učenje obeh jezikov za vse otroke in preprečena možnost, da se izpostavi šola vsaki politični sapici.

Mirko Wakounig: Na zasedanju mi je postalo jasno, da smo dosedaj zelo dobro reagirali na vse šovinistične in nacionalistične argumente. Novo zame je bil ta šentjakobski model, ki ga skušajo zagovarjati iz čisto učno-organizatoričnih vzrokov. Mislim, da so to zgolj pragmatični argumenti, ki postavljajo v ospredje hitro organiziranje pouka, v katerem ni večjih jezikovnih problemov, da so ti argumenti le izraz udobnosti. Če pa gledamo šolski problem le pragmatično, potem izgubimo pogled za politične in druge družbene strani problema. Tudi proti tem modelom moramo sestaviti argumente in pokazati kakšne posledice imajo! Naša napaka je bila, da smo dali prireditvi naslov „strokovno zasedanje“, s tem smo odbili ljudi, ki so mislili., da je to samo nekaj za strokovnjake. Tudi politikov ni bilo, učiteljev je bilo manj kot junija. Pozitivno pa je bilo, da smo še naprej ustvarili reformno klimo.

Izkazalo se je tudi, da bo treba angažirano skupino, ki obravnava narodnostni problem, razširiti na druge avstrijske univerze.

Škoda je bilo tudi, da nam ni uspelo pridobiti profesorja Jürgena Zimmerja iz Berlina, ki ima veliko izkušenj, največ izkušenj, z interkulturnim učenjem v skupnih otroških vrtcih in šolah.

Če bi imeli na Koroškem v teh okoliščinah ločene šole, bi tudi s slovenskim spričevalom imeli dodatno etiketo, stigmo, ki nam bi otežkočila nadaljnjo socialno integracijo. Pred 80 leti bi še zagovarjal ločene šole.

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 4. 1.: 9.00 Poročila — Za predšolske otroke — 9.25 Wiessee: SP - slalom za moške — 10.30 Maribor: SP - veleslalom za ženske — 11.30 Nazaj k propelerju — 12.30 Wiessee: SP - slalom za moške — 12.55 Poročila — 13.00 Innsbruck - turneja štirih skakalnic — 15.30 Morski volk — 17.00 Poročila — 17.05 Risanka (serija) — 17.30 Domovina gozdov — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Stari — 21.20 „Dve duši v prsih — 22.05 Nogomet v hali — 23.05 Poročila.

SOBOTA, 5. 1.: 9.00 Poročila — 9.05 Belle epoque — 10.35 Mornar, ahoj — 12.05 Nočni studio — 13.10 Poročila — 14.00 Ljubezenska šola — 15.30 Morski volk — 17.00 Poročila — 17.05 Mojster Eder in njegov Pumucki — 17.30 Domovina gozdov — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Avstrija danes in novosti iz Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Kako bi bilo danes z „revijo“ — 22.00 Šport — 23.00 Solid gold — 23.40 Poročila.

NEDELJA, 6. 1.: 9.00 Karl Valentin — 9.25 Francis Drake — 11.00 ORF stereo koncert — 12.25 Ni sveta za živali — 13.50 Konrad Lorenz - ideje otroštva — 14.50 Trije zlati lasje sončnega kralja — 16.15 Mister Haratio Knibbles — 17.15 Domovina gozdov — 17.40 Otrok je rojen — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Laterna magica — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.25 Govori župnik Drago Govedarica — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Heidelinde Weiss: denar ali življenje — 21.15 Fanny in Alexander — 22.40 Classical — 0.15 Poročila.

PONEDELJEK, 7. 1.: 9.00 Poročila - za predšolske otroke — 9.25 Šolska TV — 9.55 Baqueira: SP - veleslalom za moške — 11.00 Ljubezenska šola — 12.30 Baqueira: SP - veleslalom za moške — 13.00 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini ZIB — 17.05 Viki — 17.30 George — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.08 Mojstri kuhajo — 21.15 Magnum — 22.00 Takrat — 22.05 Poti k ljudem — 22.50 Poročila.

TOREK, 8. 1.: 9.00 Poročila — Za predšolske otroke — 9.25 Šolska TV — 9.55 Baqueira: SP - slalom za moške — 10.55 Romanov in Julija — 12.30 Baqueira: SP - slalom za moške — 13.00 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 16.30 Mini „čas v sliki“ — 17.05 Nils Holgersson — 17.30 Tudi pošaliti se je treba — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Inozemski magazin — 21.15 Casanova — 23.50 Poročila.

SREDA, 9. 1.: 9.00 Poročila — 9.05 Tudi pošaliti se je treba — 9.30 Francoščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Dekle v uniformi — 12.00 Takrat — 12.05 Inozemski magazin — 13.00 Poročila — 16.30 Robot x5 — 16.55 Mini „čas v sliki“ — 17.05 Pinocchio — 17.30 Čebelica Maja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes z novostmi iz Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Louis in njegove izvenzemeljske zelnate glave — 21.45 Takrat — 21.50 Podporočnik Gustl — 23.35 Poročila.

ČETRTEK, 10. 1.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Šolska TV — 10.30 Cyrano de Bergerac — 12.20 Klub seniorjev — 13.05 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini „Čas v sliki“ — 17.05 Nils Holgersson — 17.30 Perrine — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Karl Moik predstavlja glasbeni naraščaj — 21.50 Arabske noči — 23.15 S pisalne mize — 23.30 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 4. 1.: 16.30 Sosednja hiša — 17.15 Igrače vetra — 18.00 Panoptikum — 18.30 Družina Merian — 19.15 Takrat — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Pragozd se spreminja v pepel — 21.15 Čas v sliki — 21.30 Alamo — 0.05 Poročila.

SOBOTA, 5. 1.: 15.45 Takrat — 15.50 Dva krat sedem — 16.15 Divje svinje v prosti naravi — 17.00 Draga družina — 17.45 Kdo me hoče? — 18.00 Nogomet v hali — 18.30 Družina Merian — 19.15 Takrat — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Novo v znanosti — 20.15 Romanov in Julija — 21.50 Poročila — 21.55 Pater dr. Berthold odgovarja — 22.00 Magnum — 23.25 Nenavadne zgodbe Roalda Dahla — 23.0 Poročila.

NEDELJA, 6. 1.: 12.55 Športni popoldan — 16.15 Takrat — 16.20 In sledili so zvezdi — 18.45 Družina Merian — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Huj in pfuj svetu — 20.15 Kraj dejanja — 21.45 Poročila — 21.50 Dinastija - Denverski klan — 22.35 Sedem dni športa — 22.55 Kmetove sanje — Franz Michael Felder — 23.55 Poročila.

PONEDELJEK, 7. 1.: 17.10 Takrat — 17.15 Stekleni človek — 18.00 Svet živali — 18.30 Elvis Presley — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Soncu naproti — 21.08 Mojstri kuhajo — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Šiling — 22.05 Tujec — 23.45 Poročila.

TOREK, 8. 1.: 16.55 Takrat — 17.00 Šolska TV — 17.30 Orientacija — 18.00 Tajni projekt Doombolt — 18.30 Upornik Data — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kviz v rdeče-belo-rdečem — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Klub 2 in poročila.

SREDA, 9. 1.: 17.25 Takrat — 17.30 Dežela in ljudje — 18.00 Policijska inšpekcija 1 — 18.30 Upornik Data — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Veselje — 21.45 Kulturni žurnal — 22.30 Potujoči rak — 0.00 Poročila.

ČETRTEK, 10. 1.: 17.10 Takrat — 17.15 Svet železnice — Železnice sveta — 18.00 Bad Kleinkirchheim: SP - smuk za ženske — 18.30 Upornik Data — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Pri iskanju prihodnosti — ÖVP — 21.10 Takrat — 21.15 Čas v sliki — 21.50 Klub 2 in poročila.

Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10.
Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Ruprechter-Straße 19/IV, tel. (0 42 22) 54 0 42, teleks 42 20 86 sndk a
Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. (0 42 22) 32 5 50.
Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

OPOZARJAMO VSE LJUBITELJE SLOVENSKE KNJIGE, DA SI LAHKO

brezplačno izposojajo knjige in revije

V SLOVENSKI ŠTUDIJSKI KNJIŽNICI

tokrat s področja lova

10 LET PRVE SLOVENSKE LOVSKE ORGANIZACIJE NA AVSTRIJSKEM KOROŠKEM — 76 str., ilustr.

Ryhiner P.: **LOV NA TREH KONTINENTIH** — 351 str., ilustr. (Križem sveta; 7)

SLOVENSKA LOVSKA RAZSTAVA NARAVA, DIVJAD, LOVSTVO, 1980, Ljubljana — 105 str., ilustr.

SLOVENSKI LOVSKI PRIROČNIK — 790 str., ilustr. (Zlatorogova knjižnica; 1/2)

Černe A.: **MALA DIVJAD:** divji zajec, poljska jerebica, fazan, raca mlakarica: biologija - gospodarjenje. — 346 str., [8] str. pril., ilustr. — (Zlatorogova knjižnica; 10)

Bidovec A.: **BOLEZNI DIVJADI** — 78 str., [1] f. pril., ilustr. (Učbenik za lovske čuvaje; 3)

DIVJAD: življenje divjadi, naravno okolje divjadi v Sloveniji, človek in divjad. — 187 str., barvne ilustr.

Knaus W.: **GAMS:** prirodoslovje, obnašanje, ekologija, gojitev in lov, bolezni — 261 str., ilustr. — (Zlatorogova knjižnica; 9)

Varicak V.: **OCENJEVANJE LOVSKIH TROFEJ:** evropska divjad — 152 str., ilustr.

Krže B.: **DIVJI PRAŠIČ:** biologija in gospodarjenje — 183 str., [14] str. pril., ilustr. — (Zlatorogova knjižnica; 13)

SŠK ima svoje prostore v Mladinskem domu, Mikschallee 4 Knjižnica dobiva od leta 1974-75 ves obvezni izvod SR Slovenije. Poleg tega zbiramo tudi tako imenovano avstrijsko slovenico. Knjige so zelo različne vsebine in so namenjene vsem starostnim stopnjam in poklicnim skupinam. Prav gotovo bodo tudi VAS nekatere zanimale.

VESELIMO SE VAŠEGA OBISKA

UMETNOSTNO DRSANJE

Jaca. — Avstrijka Claudia **Kristofics-Binder** je te dni v Španiji dosegla naslov svetovne viceprvakinje pri profesionalkah. Boljša od nje je bila le Romunka Grigorescu — za pičlih 0,15 točke! V moški konkurenci vodi Kanadčan Brian Pocker pred Amerikancem Adamom Leib-om.

Z letalom na smučarski tečaj v Sarajevo

Olimpijski Sarajevo bo prizorišče enotedenskega smučarskega tečaja, ki ga pripravlja Slovenska športna zveza v času od petka, 8. febaruarja, do petka, 15. februarja 1985. Udeleženci bodo bivali v apartmanih v Babin Dolu, tik ob prizorišču olimpijskega alpskega smuka za moške na planini Bjelašnici. V ceni 3000 šil je zajetih 6 polnih penzionov, 7-dnevna vozovnica za vlečnice, prevoz z avtobusom iz Celovca na letališče Lubljana-Brnik, polet v Sarajevo z JATovim letalom in avtobusni transferi v Sarajevu. V ceno je vključen tudi prispevek za šolo v smučanju pod strokovnim vodstvom. Udeležba v šoli smučanja v dopoldanskih urah je prostovoljna. Predvidena je tudi otroška skupina. Otroci do 12 let imajo popust na ceno.

Na programu enotedenskega bivanja v Babin Dolu je tudi ogled olimpijskega Sarajeva. Priave sprema z naplačilom 1000 šilingov Posojilnica Celovec, Bahnhofstraße 1 (konto štev. SŠZ 2911). Število udeležencev je omejeno.

Rok prijav: 15. januar 1985

Slovenska športna zveza

NOGOMETNI TURNIR V VETRINJU

Zgleda, da nogometaši nikoli niso „siti" žoge, saj še pozimi ne znajo mirovati. Kot vsakokrat dosedaj, so tudi na letošnjem, petem mednarodnem „Kleine Zeitung in DSG Kärnten"-turnirju sodelovali igralci Slovenskega atletskega kluba. Medtem, ko so Luschnig, Velik, Sadjak in Kreutz igrali za Norea-Repro-tisk, so SAK-trener Jagodič in preostali sakovci obuli „Kärntner Landei"-majice. Prvi tekmovalni dan sta obe ekipi prestali brez večjih težav, toda za finalni del tekmovanja se je kvalificiral le Norea-Repro. Landei je s 4:2 izključil Hexenkeller — poznejši zmagovalec turnirja!

Sledil je semifinale, kjer se je napetost stopnjevala vse do zadnjega. Obe semifinalni partiji je namreč odločilo streljanje sedemmetrovk. Vsi so igrali neodločeno: Hexenkeller : Brinje 5:5 (po sedemmetrovkah 5:4!) in Norea-Repro : Črnuče 6:6 (po sedemmetrokah 4:3!). Brinje : Črnuče se je glasil „jugoslovanski" par za majhni finale, v katerem je lanskoletni zmagovalec Brinje (Oblak & Co) z rezultatom 10:8 (4:5) obdržal nadmoč.

Veliki finale je bil na sporedu popoldne in presenetljivo pri tem je bilo, da sta se v kroniko finalistov vpisali dve novi moštvi: Hexenkeller in Norea-Repro! Potem, ko je Hexenkeller v predtekmovanju (drugi krog) odpravil „prvo SAK-ekipo" (Landei), je v finalu proti Velikovcu ugnal še takozvano „drugo SAK-moštvo in to dokaj prepričljivo z 9:7 (5:1). Vsekakor je zelo razveseljivo, da so bili gledalci in pristaši žoge izredno navdušeni in zadovoljni, kajti raven igre in z njo vred napetost je bila takšna kot še nikdar poprej.

GLOBAŠANI ODLIČNI V KFV-KUPU

Koroška nogometna zveza (KFV) prireja tudi letos nogometni turnir v boroveljski dvorani (Ballspielhalle Ferlach). Sodelujejo skoraj vsa koroška moštva od drugega razreda do koroške lige. Favorit SAK (ki bo posegel v boj spet 5./6. januarja 1985) se je že prejšnji teden kvalificiral. Selani (kot smo že poročali) so izpadli in za veliko presenečenje so poskrbeli Globašani, ki so v svoji skupini premagali vse nasprotnike — med drugimi tudi koroškega prvoligaša Friesach (Breže)! Poleg Globasnice sta uspela še Žrelec (ex SAK-trener Avdič) in Irschen.

Rezultati Globasnice:

12:4 proti Krivi Vrbi
13:3 proti Kraig-u
7:6 proti Brežanm

NOGOMET

Bremen. — Nemški prvoligaš in prireditelj mednarodnega nogometnega turnirja v dvorani, Werder Bremen, je v finalu porazil Schalke 04 gladko 3:0. Tretje mesto je zasedel Hamburger SV (4:2 proti Bohemians Prag), katerega trenira svetovnoznani Dunajčan Ernst Happel.

LAHKA ATLETIKA

Na letošnjem „Silvestrovem teku" v Zürichu je pri moških presenetljivo zmagal Avstrijec Dietmar Millonig, pri ženskah pa Južnoafrikanka Zola Budd.

ŠAH

Na Štefanovo je bil v Bekštanju tradicionalni božični turnir hitropoteznega šaha. Turnirja so se udeležili tudi nekateri slovenski igralci (Anton Gallob, Bekštanj; Ivko Ferm, Podrožca; Gorazd Živkovič, Slovenska špontna zveza idr.), katerim pa so ostala vrhunska mesta tokrat na žalost zabranjena. Zmagovalec turnirja je bil Manfred Schumi. (R.)

V **„spopadu stoletja"** med Karpovom in Kasparovom ostaja **rezultat dalje nespremenjen 5:1** v korist prvoimenovanega. 36. partija, Kasparov je vodil bele figure, se je končala po 41. potezi Kg2 s premirjem. Dvoboj traja že nad tri mesece!

HOKEJ NA LEDU

Tik pred zaključkom četrtega in zadnjega kroga je prišlo do sledečih rezultatov: KAC je na domačem ledu po začetnih težavah zanesljivo ugnal GSV z rezultatom 10:4 (1:2, 5:2, 4:0); 4:4 (1:1, 1:1, 2:2) pa se je končala tekma med Feldkirch-om in VSV. Pred glavnim tekmovanjem (PLAY-OFF) vodi Innsbruck (32 točk); sledita KAC (28) in Lustenau (25).

DRSANJE

Innsbruck. — Mednarodni miting se je končal z zmagoslavjem domačina Michaela Hadschieff-a (500 in 1000 m) pred Nizozemcem Willijem van Essen-om oziroma Martinom Knaapen-om. Daljših prog se Avstrijci niso udeležili, tako sta neovirano triumfirala Nizozemca Stiekema in Nijdam.

SKAKALNA TURNEJA

Oberstdorf. — Avstrijca Ernst Vettori in Andi Felder sta še naprej v odlični formi. Po zmagah v Thunder Bay-u in Lake Placid-u sta se izkazala tudi na prvi tekmi avstrijsko-nemške skakalne turneje 1984/85. Prvo mesto je z rekordom skakalnice (116 m) osvojil Ernst Vettori, ki je tako zabeležil svojo prvo zmago splah na tekmah svetovnega pokala. Z veliko prednostjo je pustil za seboj Finca Nykänen-a in tretjeuvrščenega rojaka Felder-ja. Domačin Rohwein je hudo padel in utrpel pretres možganov.

1.	Ernst Vettori	A	235,4 točke
2.	Matti Nykänen	SF	223,9 točke
3.	Andi Felder	A	220,4 točke
4.	Jens Weissflog	NDR	216,7 točke
5.	Klaus Ostwald	NDR	211,7 točke
6.	Pavel Ploc	CS	210,1 točke
7.	Per Bergerud	N	206,6 točke
8.	Armin Kogler	A	202,3 točke
9.	Pjotr Fijas	PL	200,4 točke
10.	Martin Svagerko	CS	198,5 točke

SVETOVNI POKAL

1.	Andi Felder	A	115 točk
2.	Ernst Vettori	A	82 točk
3.	Jari Puikkonen	SF	
	Matti Nykänen	SF	64 točk

V nedeljo 10. mednarodni novoletni namiznoteniški turnir

V Celovcu prireja Športno društvo Sele (DSG Sele-Zell) prihodnji mednarodni novoletni namiznoteniški turnir, ki so se ga v preteklih letih udeležili vedno vrhunski igralci iz Jugoslavije. **Novoletni namiznoteniški turnir,** katerega pokrovitelj je Slovenska športna zveza v Celovcu, **bo v nedeljo 6. januarja 1985 v telovadnici Mladinskega doma (Mikschallee 4).**

Udeleženci tekmovanja bodo razvrščeni v teh skupinah:

skupina A, moški igralci iz inozemstva in igralci, ki tekmujejo v državnem ozkoroškem prvenstvu;
skupina B, dekleta (tudi inozemska udeležba);
skupina C, moški igralci iz inozemstva (brez igralcev Zvezne lige) ter igralci koroškega prvenstva;
skupina D, moške dvojice;
skupina E, mladinci (tudi inozemski);
skupina F, moški igralci 1., 2. in 3. razreda ter začetniki (brez inozemske udeležbe).

Izžrebanje bo 5. januarja 1985 ob 18. uri v Mladinskem domu. (Prijavnina: S 30.—, za mladince in pri dvojicah za osebo S 20.—). Tekmovalci bodo igrali po izločilnem sistemu (pravilnik avstrijske namiznoteniške zveze).

Tekma za „Karavanškega medveda" in za „Kekca"

Vse ljubitelje alpskega smučanja in prijetne domače družabnosti, prisrčno vabimo na rekreativno ljudsko smučarsko tekmo za „Karavanškega medveda", ki bo 13. januarja 1985 v Selah-Zgornji Kot.

Zbirališče: pri Francu **Start:** ob 11. uri.

Po končani tekmi za „medveda" bo še otroški slalom za „Kekca". Starost: za „medveda" čez 12 let, za „Kekca" do 12 let.

Je rekreativna tekma v obliki turnega smuka, kjer lahko sodeluje vsak ljubitelj smučanja! Na startu tekmovalec vzame smuči na ramo in se povzpne peš po lepo steptani poti. Na koncu poti (je označeno!) natakne smuči in se spusti po celcu čez prostrane travnike, nazaj proti startu — kjer je sedaj končni cilj.

Hoja + smuk = končni rezultat! Posebna turna oprema ni potrebna!

Najhitrejša tekmovalka in najhitrejši tekmovalec dobita posebno nagrado! 1. turne smuči ELAN — ALPIN, Made in Austria, iz tovarne ELAN — Brnca. 2. jubilejni pokal „85 let slovenske planinske organizacije na Koroškem".

V vsaki tekmovalni skupini dobi: 1. zlato, 2. srebrno, 3. bronasto kolajno. **Vsi dobitniki zlatih kolajn se v posebni odločilni igri pomerijo za „Karavanškega medveda".**

Startnina za „medveda" znaša šil. 50.—, za „Kekca" pa šil. 20.—. Plačati jo je treba ob prejemu startne številke.

Vsak tekmuje na svojo odgovornost!

Prireditelj: Slovenisko planinsko društvo Celovec (SPD)

Terminski koledar športnih prireditev

Januar	organizator	kraj	prireditev
4.—5. 1.	**Tečaj za smučarski tek (šola in prepariranje)**	Pliberk	ŠD Pliberk
6. 1.	**10. mednarodni novoletni namiznoteniški turnir**	Celovec (Mladinski dom)	ŠD DSG Sele in SŠZ
6. 1.	**Smuk**	Lepena (Mozgan)	ŠS SPD Zarja
13. 1.	**Turno smučanje za „Karavanškega medveda" in otroški slalom za „Kekca"**	Sele-Zg. Kot	Slovensko planinsko društvo
20. 1.	**2. sankarska tekma (Obir-pokal)**	Obirsko	SPD Obir
25. 1.	**1. otroški veleslalom za ASKÖ-pokal**	Rute	ŠD Šentjanž
27. 1.	**Šolarski in pionirski skoki za deželni Atomic-pokal**	Obirsko	SŠK Obir
27. 1.	**Tek na smučeh**	Nonča vas	ŠD Pliberk
31. 1.	**Film: „Olimpijske igre Sarajevo 84"**	Mladinski dom SŠD, Celovec	Slovenska športna zveza
Februar			
1. 2.	**2. otroški veleslalom za ASKÖ-pokal**	Rute	ŠD Šentjanž
2. 2.	**Ples Slovenskega atletskega kluba**	Globasnica	SAK
2. 2.	**Dan športnikov v Selah**	Sele	ŠD Sele
3. 2.	**3. sankarske tekme (Obir-pokal)**	Lepena	ŠS SPD Zarja Železna Kapla
3. 2.	**Ljudski smučarski tek ob 85-letnici slovenskega planinstva na Koroškem**	Sele	Slovensko planinsko društvo Celovec
8. 2.	**3. otroški veleslalom za ASKÖ-pokal**	Rute	ŠD Šentjanž
9. 2.	**Sankarska tekma „Za veliko nagrado Koroške"**	Lobnik/Mikej	SŠK Obir
10. 2.	**3. sankarske tekme (Obir-pokal)**	Šmarjeta	TVN Šmarjeta v Rožu
8.—15. 2.	**Smučarski tečaj**	Sarajevo/ Bjelašnica	Slovenska športna zveza
10. 2.	**Trnovski maraton**	Črni vrh/Idrija	OK Trnovski maraton
17. 2.	**Tek za rožanski pokal**	Sele	ŠD Sele
6. ali 13. 2.	**Okrajno šolarsko prvenstvo (veleslalom)**	Rute	ŠD Šentjanž
10. 2.	**Medn. skoki za Ziljski pokal in za deželni Atomic-pokal**	Zahomc	ŠD Zahomc
15./16. 2.	**Veleslalom za deželno prvenstvo ASKÖ**	Rute	ŠD Šentjanž
23. 2.	**Društveno prvenstvo (veleslalom)**	Rute	ŠD Šentjanž
24. 2.	**Srednjekoroško prvenstvo (veleslalom)**	Rute	ŠD Šentjanž
konec februarja	**ELANovo smučarsko prvenstvo**	Rute	ŠD Šentjanž
Marec			
3. 3.	**Društveno prvenstvo v smučanju**	Sele	ŠD Sele
3. 3.	**Veleslalom**	Pliberk/Libič	ŠD Pliberk
3. 3.	**7. zimski pohod „Arihova peč", pohod in smurčarski tek**	Čemernica	Slovenska športna zveza
(3. 3.	**nadomestni termin za sankarsko tekmo za Obir-pokal)**	Šmarjeta	TVN Šmarjeta v Rožu
11.—15. 3.	**Teoretični tečaj za kapitanski patent**	Celovec	Nautic-club Korotan
19. 3.	**Izpit za kapitanski patent**	Opatija/Piran	Nautic-club Korotan
23. 3.	**nadomestni termin za sankarsko tekmo za Obir-pokal)**	Lobnik/Mikej	SŠK Obir
29. 3.—5. 4.	**Jadranje Poreč—Benetke Pula—Poreč**		Nautik-club Korotan
April			
3.—6. 4.	**Šah-festival**	Bled	OK
12. 4.	**Skioptično predavanje o pešpoti E 6 YU — Od Drave do Jadrana**	Šentjakob v R.	Slov. šp. zveza Slov. planinsko društvo Celovec
April-maj-junij			
	Začetni tečaj za otroke z optimistom		Nautik-club Korotan
Maj			
4. 5.	**„Štafeta bratstva in enotnosti", Pohod po poteh partizanske Ljubljane, dekleta 3x600 m, fantje 3x1000 m**	Ljubljana/center	OK
19. 5.	**Šah — hitropotezni četveroboj mest Nova Gorica, Piran, Trst, Celovec**	Pula	
27. 5.	**Medn. bink. nogometni turnir**	Sele	ŠD Sele
Junij			
2. 6.	**Šahovsko prvenstvo SŠZ**	Loče	Slovenska športna zveza
	SAK-ples ob zaključku sezone	Kulturni dom, Radiše	SAK
sredi junija	**Srečanje slovenskih planincev**	Števerjan na Goriškem	ZTKO Tolmin, SŠZ, ZSŠDI, ZTKOS
22.—23. 6.	**Srečanje slovenskih športnikov iz obmejnih dežel Furlanije-Julijske krajine, Železne županije, Koroške in Slovenije**	Tolmin	
Julij			
	Jubilejni izlet na Zahomško planino	Ziljska Bistrica	Slov. planinsko društvo Celovec
28. 7.	**Otvoritev športnega doma**	Sele	ŠD Sele
Avgust			
10. 8.—1. 9.	**Jadranje Červar—Grčija—Červar**		Nautik-club Korotan
	Šahovsko srečanje	Lignano	
11. 8.	**Spominski dan na Jozija Miklavčiča, Pohod na Jepo**	Bleščeča	Slov .planinsko društvo Celovec
September			
	Razstava fotografij o delovanju Slovenskega planinskega društva Celovec	Celovec	Slov. planinsko društvo Celovec
TRENINGI			
VSAK ČETRTEK (17.00—18.30)	**Trening v namiz. tenisu, inštr. Mirko Oraže**	Mladinski dom SŠD, Celovec	Slovenska športna zveza
	Srečanje in trening šahistov	Mladinski dom SŠD, Celovec	Slovenska športna zveza

ZANIMIVE PRIREDITVE, TEČAJI IN ŠOLANJA V LETU 1985 (termini so še neznani)

- **Dvodnevni tečaj za košarkarice začetnice (od 10—16 let), Celovec**
- **2 dvodnevna tečaja za namiznoteniške igralce — na Ravnah oz. v Celovcu**
- **šahovska interliga prijateljstva (5 terminov)**
- **enodnevni tečaj za sodnike (smučanje), Železna Kapla**
- **tečaj za mentorje šahovskih skupin, Slovenija**
- **tečaj za telovadbo predšolskih otrok (3—7 let), avgusta, Mozirje**
- **tečaj za vaditelje in trenerje raznovrstnih športnih panog pripravljajo zvezni zavodi za telesno vzgojo Innsbruck, Gradec, Linz, Dunaj.**